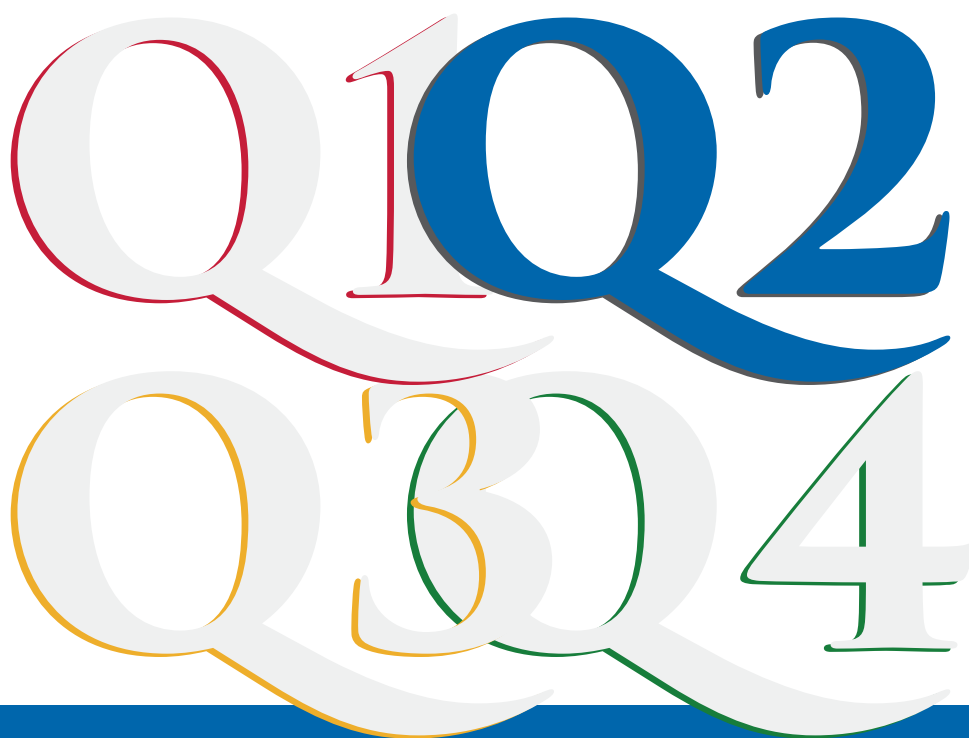

ТРЕНДОВИ

Република Србија
Републички завод за статистику

ISSN 1820-1148

ТРЕНДОВИ

www.stat.gov.rs

II квартал, 2021.

Београд, 2021.

Трендови, II квартал 2021.

Издаје и штампа: Републички завод за статистику, Београд, Милана Ракића 5

Одговара: Миладин Ковачевић, директор

Уредник: Катарина Станчић

Рукопис припремили:

Горан Катић (Макроекономске прогнозе, Цене)

Марина Павловић и Сања Брадарих (Бруто домаћи производ)

Весна Златановић (Грађевинарство, Спољна трговина, Унутрашња трговина, Индустијска производња, Туризам)

Јасмина Јотев (Индекс економске климе, Регионалне економске асиметричности, Тржиште рада, Зараде)

Лектура: Емилија Бацковић

Дизајн и припрема за штампу: Одељење за развој, припрему и визуелизацију статистичких аутпута

Републички завод за статистику, као главни произвођач и дисеминатор статистичких података, објављује велики број саопштења, индикатора, билтена итд. Мноштво публикација често ствара конфузију међу корисницима, који, с друге стране, употребљавају статистичке податке како би проценили своје перформансе и ускладили их са другим економским субјектима и кретањима.

Будући да, осим ускостручних, велики број корисника није ни статистички, ни економски едукован, разноликост података код њих може изазвати збуњеност, неразумевање и погрешну процену приоритета, што често резултира отпором према информацијама.

С обзиром на то да је статистички систем веома комплексан и генерализован, дизајниран тако да задовољи специфичне субсекторске потребе за информацијама, у модерном друштву је неразумевање статистичких података честа појава. Информисање објављивањем „сувопарних“ статистичких података корисницима често није довољно, пошто даје само парцијалну слику о макроекономији. Конкретно, показало се да традиционални начини приказивања података (табеле, саопштења итд.) не омогућавају брзо разумевање социоекономске стварности и не успевају да пренесу кључну поруку, нарочито када је број података велики.

Имајући у виду све наведено и пратећи светске тенденције у приказивању статистичких података, као и интересовања стручне јавности, редизајнирани *Трендови*, традиционално, доносе заокружене кварталне и годишње податке, али кроз нови концепт приказивања најважнијих економских сигнала путем модерних и напреднијих графичких решења за презентовање и дисеминацију.

Уобичајено, у овом издању приказано је кретање најважнијих статистичких области у другом кварталу 2021. године (Бруто домаћи производ, Индустријска производња, Грађевинарство, Спољна трговина, Унутрашња трговина, Цене, Тржиште рада, Зараде, Туризам, Индекс економске климе и Регионалне економске асиметричности). Такође, дате су прогнозе кретања у појединим областима у наредном периоду, добијене применом ARIMA прогностичких модела. Сет композитних водећих индикатора, који имају могућност да са високим нивоом поузданости предвиде коњунктурна кретања и буду у функцији краткорочне прогнозе, приказан је у делу Макроекономске прогнозе.

Веродостојност резултата прогнозе је и даље висока, и поред тога што је 2020. година била ирегуларна и изазвала турбуленције које су довеле до поремећаја кретања серија. Ирегуларни фактори су нарочито утицали на кретање серије грађевинарства, због чега је прогноза сектора грађевинарства изведена на основу алтернативних модела, а не на основу ГРИПАС индикатора, како је до сада рађено.

Републички завод за статистику од 1999. године не располаже појединим подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију – укупно.

1. Макроекономске прогнозе	6
2. Бруто домаћи производ	11
3. Индустријска производња	13
4. Грађевинарство	17
5. Спољна трговина	21
6. Унутрашња трговина	28
7. Цене	32
8. Тржиште рада	36
9. Зараде	41
10. Туризам	44
11. Индекс економске климе	48
12. Регионалне економске асиметричности	53

1. Макроекономске прогнозе

Развијени систем композитних водећих индикатора РЗС-а предњачи циклусима привредне активности, у просеку, за један до највише два квартала и у комбинацији са економетријским моделима омогућава квантитативну евалуацију динамике годишње стопе раста привредне активности у кратком року. У наставку ће бити презентована фамилија водећих индикатора по секторима и одговарајуће прогнозе.

1.1. Прогноза грађевинске активности Србије

Како је већ наведено у претходном броју *Трендова (Q1 Трендови 2021)*, почев од друге половине 2020, дошло је до знатног утицаја неких ирегуларних фактора на кретање БДВ-а грађевинарства који се нису могли приписати ни сезонским компонентама ни тренд компоненти, као ни кретању „сателитских варијабли“ (варијабли повезаних са грађевинарством). **Издвојена ирегуларна компонента (на основу X-13 ARIMA алгоритма) БДВ-а грађевинарства управо указује на значај ове компоненте и у опсервацијама за Q1 2021. и Q2 2021. (када је, између осталог, и дошло до највећег одступања у односу на дате прогнозе). Овакве околности значајно су усложиле прогнозу БДВ-а грађевинарства и највише су последица (већ наведеног) накнадног методолошког обухвата одређених реализованих грађевинских радова у поступку обраде резултата извештајних јединица, који у моменту израде прогноза нису били доступни. Из тог разлога резултати ГРИПАС индикатора неће бити приказивани до даљњег, све док се не оствари адекватно методолошко унапређење његове примене, док ће приказане прогнозе за БДВ грађевинарства бити изведене преко алтернативних модела.**

Табела 1.1. Структура доприноса годишњој стопи раста БДВ-а грађевинарства

	2018				2019				2020				2021	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
БДВ грађевинарства, годишња стопа раста, %	26,3	20,1	9,6	2,4	11,9	20,5	39,6	52,3	21,8	-2,0	-16,7	-9,1	19,5	17,9
Зграде, п. п.	11,2	8,3	6,1	2,6	6,4	9,2	6,2	15,2	7,1	-3,7	1,9	0,2	9,3	5,0
<i>Стамбене зграде</i>	<i>8,5</i>	<i>4,0</i>	<i>-2,7</i>	<i>0,3</i>	<i>2,5</i>	<i>5,1</i>	<i>1,9</i>	<i>5,9</i>	<i>0,3</i>	<i>-2,2</i>	<i>3,5</i>	<i>1,8</i>	<i>7,5</i>	<i>2,9</i>
<i>Нестамбене зграде</i>	<i>2,7</i>	<i>4,2</i>	<i>8,8</i>	<i>2,3</i>	<i>3,9</i>	<i>4,1</i>	<i>4,3</i>	<i>9,3</i>	<i>6,7</i>	<i>-1,4</i>	<i>-1,7</i>	<i>-1,6</i>	<i>1,8</i>	<i>2,0</i>
Остале грађевине, п. п.	15,1	11,8	3,6	-0,2	5,5	11,3	33,4	37,1	14,7	1,6	-18,6	-9,3	10,2	12,9
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>	<i>10,7</i>	<i>6,8</i>	<i>-0,2</i>	<i>-2,4</i>	<i>2,4</i>	<i>-0,2</i>	<i>13,3</i>	<i>17,6</i>	<i>3,7</i>	<i>2,8</i>	<i>-8,4</i>	<i>-4,3</i>	<i>7,7</i>	<i>15,0</i>
<i>Цевоводи, комуникациони и електрични водови</i>	<i>2,0</i>	<i>0,9</i>	<i>2,2</i>	<i>1,4</i>	<i>2,5</i>	<i>12,6</i>	<i>19,9</i>	<i>18,8</i>	<i>10,3</i>	<i>0,7</i>	<i>-12,5</i>	<i>-8,9</i>	<i>1,0</i>	<i>-2,3</i>
<i>Сложене индустријске грађевине</i>	<i>1,6</i>	<i>3,3</i>	<i>1,4</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>-0,7</i>	<i>0,1</i>	<i>0,5</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,2</i>	<i>3,1</i>	<i>0,5</i>	<i>-0,3</i>
<i>Остале непоменуте грађевине</i>	<i>0,8</i>	<i>0,8</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>0,8</i>	<i>-1,8</i>	<i>2,1</i>	<i>0,8</i>	<i>1,0</i>	<i>0,6</i>
Допринос БДВ-а грађевинарства годишњој стопи раста БДП-а, п. п.	0,7	0,8	0,5	0,1	0,4	0,9	1,9	2,6	0,8	-0,1	-1,1	-0,7	0,8	0,9

1. Макроекономске прогнозе

Раст у Q1 и Q2 2021. доминантно је био одређен растом вредности изградње стамбених зграда и саобраћајне инфраструктуре. Актуелни пројекти који су допринели овом расту били су: повећана изградња стамбених комплекса на територији целе Србије (нарочито у Београду и Новом Саду), даљи радови на гасоводу „Турски ток“ (граница Бугарска – граница Мађарска), аутопут Београд – Јужни Јадран (деоница Прељина–Пожега), аутопут Београд–Сарајево (деоница Кузмин–Рача), модернизација пруге Београд – Нови Сад, изградња и адаптација болничких комплекса, еколошка депонија у Винчи и др.

Табела 1.2. Остварене и прогнозиране међугодишње стопе раста БДВ-а грађевинарства (%)

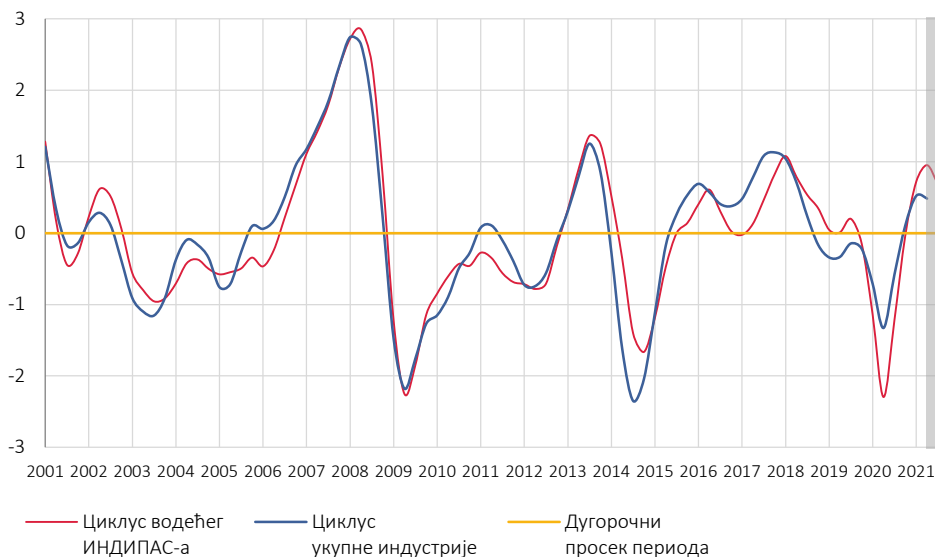
	2019				2020				2021		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
Стварне вредности	11,9	20,5	39,6	52,3	21,8	-2,0	-16,7	-9,1	17,8	17,7	-
Прогнозиране вредности (ГРИПАС)	10,4	13,8	31,3	45,6	18,0	-9,5	-5,6	-20,7	-2,7	38,0	26,2
Релативно одступање стварних вредности од прогнозираних, % (апсолутне вредности)	1,3	3,2	3,6	1,8	2,4	6,4	13,1	14,6	21,1	14,7	-

Напомена: Релативно одступање стварних вредности од прогнозираних за (+/-) 5% сматрамо интервалном границом валидности дате прогнозе (95-процентни интервал поузданости индикатора). Прогнозиране вредности наведене у табели објављене су у претходним бројевима *Трендова*. Иако су у 2019. години стварне вредности ажуриране навише, задржана су одступања стварних података у односу на прогнозирана, која су била измерена у моментима израде прогноза, с обзиром да се прогнозе дате у прошлости не могу ревидирати. Апсолутне вредности представљају ненегативне вредности.

1.2. Индустријски индикатор привредне активности Србије – ИНДИПАС

Графикон 1.2. Поређење циклуса водећег индикатора ИНДИПАС-а и физичког обима укупне индустрије, изравнати и стандардизовани подаци, одступање од просека периода (%)

На основу водећег индикатора ИНДИПАС-а, у Q3 2021. очекује се незнатан међугодишњи раст индустријске производње од око 0,1%. У Q3 очекује се да ће се међугодишњи раст наставити у области производње кокса и деривата нафте, производњи дуванских производа, производњи осталих саобраћајних средстава и експлоатацији сирове нафте и природног гаса, док се, са друге стране, очекује успоравање и међугодишњи пад производње основних фармацеутских производа и препарата, производње намештаја и прехрамбених производа.

1. Макроекономске прогнозе

Табела 1.3. Остварене и прогнозиране међугодишње стопе раста БДВ-а укупне индустрије (%)

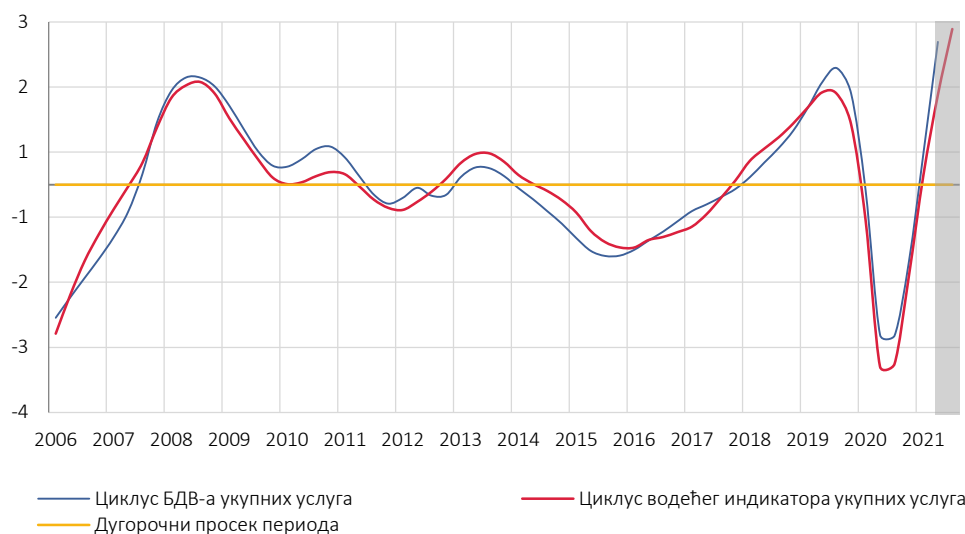
	2019				2020				2021		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
Стварне вредности	-1,6	-2,1	2,2	3,1	4,2	-7,7	3,3	1,5	4,0	13,5	-
Прогнозиране вредности (ИНДИПАС)	-3,9	-2,4	2,3	2,5	3,2	-10,0	1,0	2,0	3,6	19,0	0,1
Релативно одступање стварних вредности од прогнозираних, % (апсолутне вредности)	2,5	0,3	0,2	0,6	1,1	2,3	2,2	0,5	0,4	4,6	-

Напомена: Релативно одступање стварних вредности од прогнозираних за (+/-) 5% сматрамо интервалном границом валидности дате прогнозе (95-процентни интервал поузданости индикатора). Прогнозиране вредности наведене у табели објављене су у претходним бројевима *Трендова*. Апсолутне вредности представљају ненегативне вредности.

1.3. Водећи индикатор укупних услуга Србије

Графикон 1.3. Поређење циклуса водећег индикатора укупних услуга и БДВ-а укупних услуга, изравнати и стандардизовани подаци, одступање од просека периода (%)

На основу водећег индикатора укупних услуга процењен је међугодишњи раст укупних услуга у Q3 2021. од око 9,5%. Највећи допринос овом расту очекује се, пре свега, од раста трговине на велико, осталих услуга, услуга из области науке, трговине на мало и туризма и угоститељства.

Табела 1.4. Остварене и прогнозиране међугодишње стопе раста БДВ-а укупних услуга (%)

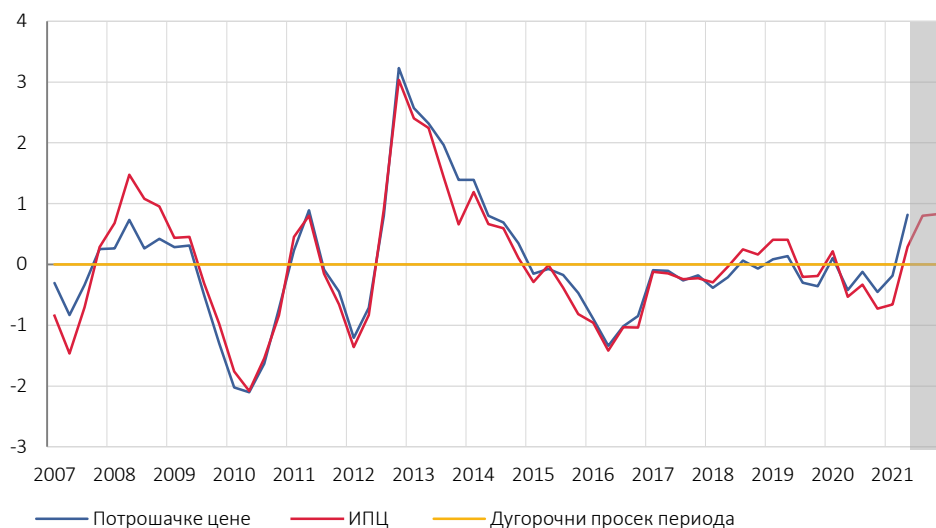
	2019				2020				2021		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
Стварне вредности	3,9	3,8	4,2	5,1	4,9	-7,0	-2,1	-1,3	1,0	14,4	-
Прогнозиране вредности	3,9	3,2	3,5	4,3	4,3	-5,0	-0,5	-2,0	-1,5	14,7	9,5
Релативно одступање стварних вредности од прогнозираних, % (апсолутне вредности)	0,0	0,6	0,7	0,8	0,6	2,1	1,6	0,7	2,4	0,3	-

Напомена: Релативно одступање стварних вредности од прогнозираних за (+/-) 5% сматрамо интервалном границом валидности дате прогнозе (95-процентни интервал поузданости индикатора). Прогнозиране вредности наведене у табели објављене су у претходним бројевима *Трендова*. Апсолутне вредности представљају ненегативне вредности.

1. Макроекономске прогнозе

1.4. Модел прогнозе потрошачких цена P3C-а

Графикон 1.4. Поређење циклуса композитног водећег индикатора потрошачких цена (ИПЦ) и укупних потрошачких цена на мало у Србији, изравнати и стандардизовани подаци, одступање од просека периода (%)

На основу водећег композитног индикатора потрошачких цена ИПЦ, и у Q3 и у Q4 2021. очекује се међугодишњи раст цена од око 3,7% и 4,3%, респективно. Раст укупних потрошачких цена у Q3 и Q4 превасходно ће бити условљен растом цене горива, растом цене ел. енергије за домаћинства, цене хране (нарочито меса, уља и масти, хлеба и житарица) и цене дувана (према акцизном календару).

Табела 1.5. Водећи композитни индикатори прогнозе укупних потрошачких цена за Q3 и Q4 2021. (%)

Међугодишња стопа раста	Индикатор цене горива (ИПЦ-Г) ¹	Индикатор цене хране и безалкохолних пића (ИПЦ-Х) ²	Индикатор цене дувана (ИПЦ-Д) ³	Укупне потрошачке цене (ИПЦ) ⁴
Q3 2021	16,8	2,8	6,5	3,7
Q4 2021	16,2	4,2	6,5	4,3

¹ ИПЦ-Г представља пондерисан композитни водећи индикатор који садржи информације о кретању најзначајнијих показатеља који утичу на цену горива у Србији, и у свом кретању предњачи цени горива и мазива у Србији за око два месеца. Индикатор обухвата: светску цену сирове нафте типа „брент“, вредност фјучерса *WTI* сирове нафте (типа *Cushing Oklahoma*), просечну цену америчке сирове нафте *WTI* (при првој куповини са нафтних поља), валутни однос долара према евр, залихе у производњи сирове нафте на територији Србије и увоз нафте и нафтних деривата у Србију.

² Анализом кретања цене хране у Србији изведен је композитни водећи индикатор цене хране (у ознаци ИПЦ-Х), чији је основни циљ прогноза цене хране у наредна три месеца. Детаљном анализом великог броја варијабли издвојено је неколико са најбољим водећим прогностичким својствима на цену хране у Србији: хармонизовани индекс цена хране у Мађарској, просечна откупна цена производа произвођача ратарства, увоз сектора производње прехранбених производа, увоз млека, млечних производа и јаја, залихе свежег говеђег и телећег меса, индекс малопродајних цена целокупне корпе поврћа.

³ Индикатор цене дувана је формиран на основу кретања акциза на дуван и произвођачких цена дувана за домаће тржиште, која су се показала као најбоља у процени варијабилитета цене дувана и дуванских производа у Србији.

⁴ Прогноза кретања потрошачких цена на мало у финалној фази представља интегрисање претходно добијених резултата водећих индикатора малопродајних цена анализираних група производа: горива (ИПЦ-Г), хране и безалкохолних пића (ИПЦ-Х) и дувана (ИПЦ-Д). Другоетапном, композитном и пондерисаном агрегацијом добијених горе описаних водећих индикатора изведен је нов композитни водећи индикатор (у ознаци ИПЦ), који за свој циљ има прогнозу потрошачких цена на мало за један квартал унапред.

1. Макроекономске прогнозе

1.5. Модел прогнозе пољопривреде – систем АГРИПАС¹ („септембарски сценарио“)

Применом система АГРИПАС (модел биљне и сточарске производње), а на основу прелиминарних и оцењених параметара оба модела у тзв. „септембарском сценарију“, процењен је годишњи пад БДВ-а пољопривредне производње за 2021. годину од око -1,5%. У 2021. години се очекује пад БДВ-а биљне производње од око -2,8% и раст сточарске производње од око 1,4%. На основу добијених резултата септембарског сценарија модела АГРИПАС, допринос БДВ-а сектора пољопривреде годишњој стопи раста БДП-а у 2021. години био би око -0,1 п. п.

Табела 1.6. Поређење прогнозираних и реализованих годишњих стопа раста и стопа раста БДВ-а пољопривреде

Година	Прогноза – мајски сценарио	Прогноза – септембарски сценарио	Реализација	Релативна одступања реализације од мајског сценарија, % (апсолутне вредности)	Релативна одступања реализације од септембарског сценарија, % (апсолутне вредности)
2018	12,8	16,5	15,1	2,0	1,2
2019	-3,8	-2,3	-1,6	2,3	0,7
2020	1,5	2,3	4,2	2,7	1,9
2021	1,2	-1,5	-	-	-

Напомена: Релативно одступање стварних вредности од прогнозираних за (+/-) 5% сматрамо интервалном границом валидности дате прогнозе (95-процентни интервал поузданости индикатора). Прогнозиране вредности наведене у табели објављене су у претходним бројевима *Трендова*. Коначну пројекцију БДВ-а пољопривредне производње у 2020. години заокружићемо у септембру 2020. („септембарски сценарио“) објављивањем резултата АГРИПАС-а, на основу реализованих инпута модела, када ћемо формирати и интервал пољопривредне производње и њен финални утицај на БДП. Тада ће се проверити и успешност прогностичких претпоставки и резултата првобитне, мајске прогнозе. Апсолутне вредности представљају ненегативне вредности.

1.6. Резиме добијених резултата прогнозе водећих индикатора по секторима БДВ-а за Q3 2021.

Табела 1.6. Прогнозе БДВ-а изабраних сектора и њихови процењени доприноси БДП-у за Q3 2021.

Q3 2021	Пољопривреда	Порези и доприноси	Индустрија	Грађевинарство	Услуге
Кварталне стопе раста, %	-1,5	10,2	0,1	26,2	9,5
Доприноси стопи раста БДП-а (п. п.)	-0,1	1,7	0,0	1,4	4,8

Напомена: Прогноза РЗС-а.

¹ Модел биљне производње обухвата засебно моделирање производње пшенице и кукуруза, узимајући у обзир факторе падавина у сетвеним периодима, као и периодима генеративних фаза – од бокорења, убрзаног раста до фазе наливања зрна стрних жита и кукуруза, процену жетвених површина, варијабле сушних година биљних култура, индикаторе влаге земљишта (стандардизовани индекс падавина и Палмеров Z индекс) и остало. Резултати процена кретања пољопривреде, базирани на моделу биљне производње, даваће се у мају и септембру, кад је оквирно могуће извести коначни пољопривредни резултат и његов квантитативни утицај на стопу БДП-а у текућој години. Модел сточарства базиран је на структурном моделу прираста стоке и моделу примарних производа сточарства (који је у највећој зависности од резултата модела производње млека).

2. Бруто домаћи производ

2.1. Кретање бруто домаћег производа

У другом кварталу 2021. године остварен је реални раст БДП-а од 13,7% у односу на исти период претходне године. На позитивно кретање БДП-а у овом кварталу највише је утицао сектор услуга, осим трговине, са 4,9 п. п. Значајан позитиван допринос кретању БДП-а дали су и сектор индустрије и снабдевања водом и сектор трговине (са по 2,6 п. п.).

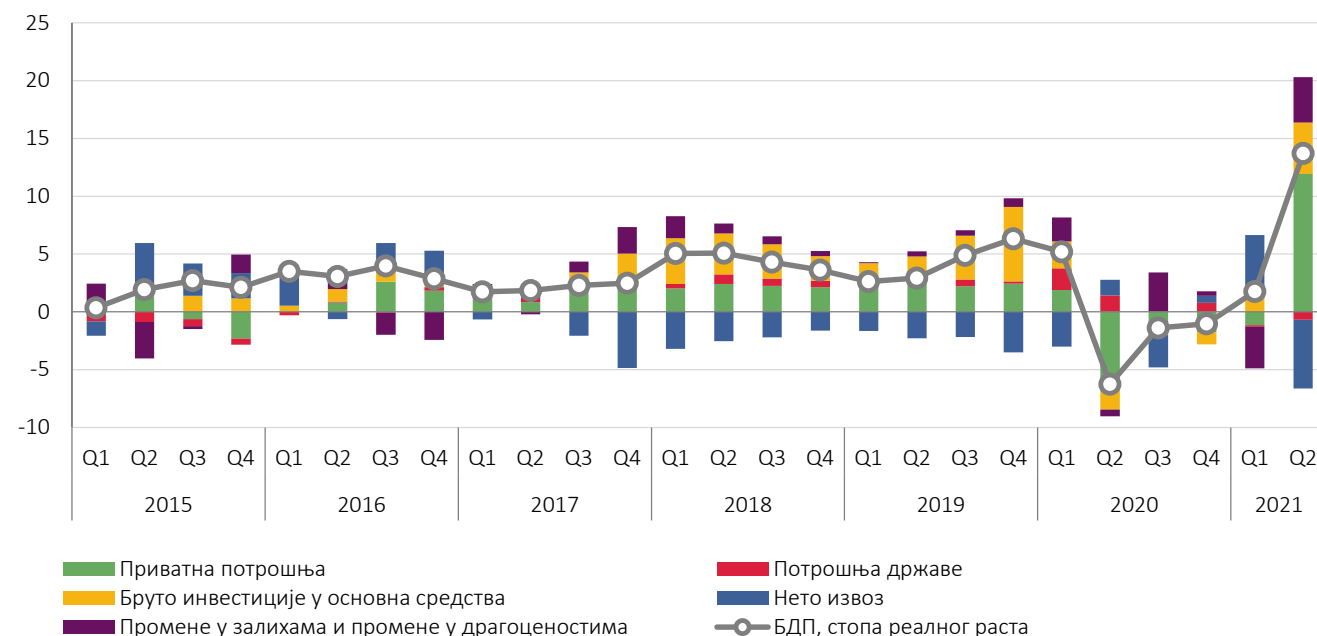
У првој половини године остварен је раст БДП-а од 7,6%

Посматрано по агрегатима употребе, у другом кварталу 2021. године, у поређењу са истим периодом претходне године, приватна потрошња остварила је реални раст од 17,4% и позитивно допринела кретању БДП-а са 11,9 п. п. Инвестициона активност увећана је за 22,5% у поређењу са истим периодом претходне године (допринос кретању БДП-а од 4,4 п. п.). Извоз и увоз остварили су стопе раста од 36,5% и 42,9%, са доприносом кретању БДП-а од 16,0 п. п. и 21,9 п. п., респективно (табела 2.1).

Табела 2.1. БДП – агрегати употребе, међугодишње стопе реалног раста, Q1 2018 – Q2 2021. (%)
(поређење са истим периодом претходне године)

	2018				2019				2020				2021	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
БДП	5,1	5,1	4,3	3,6	2,6	2,9	4,9	6,3	5,2	-6,3	-1,4	-1,0	1,8	13,7
Приватна потрошња	2,9	3,4	3,1	3,0	3,7	3,9	3,2	3,5	2,8	-8,4	-1,2	-2,6	-1,8	17,4
Државна потрошња	2,4	5,0	4,2	3,3	2,1	1,3	3,7	1,0	11,2	8,4	-1,1	4,6	-0,6	-3,8
Бруто инвестиције у основна средства	25,9	20,3	16,2	10,8	7,6	9,0	18,7	30,4	12,0	-11,8	-4,5	-4,1	9,0	22,5
Извоз	7,8	5,2	7,9	9,1	7,2	7,4	8,0	8,1	3,3	-20,3	-8,3	2,1	8,4	36,5
Увоз	12,7	9,0	11,1	10,5	9,0	10,2	10,7	12,5	7,7	-19,5	-2,6	0,8	-1,0	42,9

Графикон 2.1. Доприноси међугодишњој стопи раста БДП-а – агрегати употребе (п. п.)

2. Бруто домаћи производ

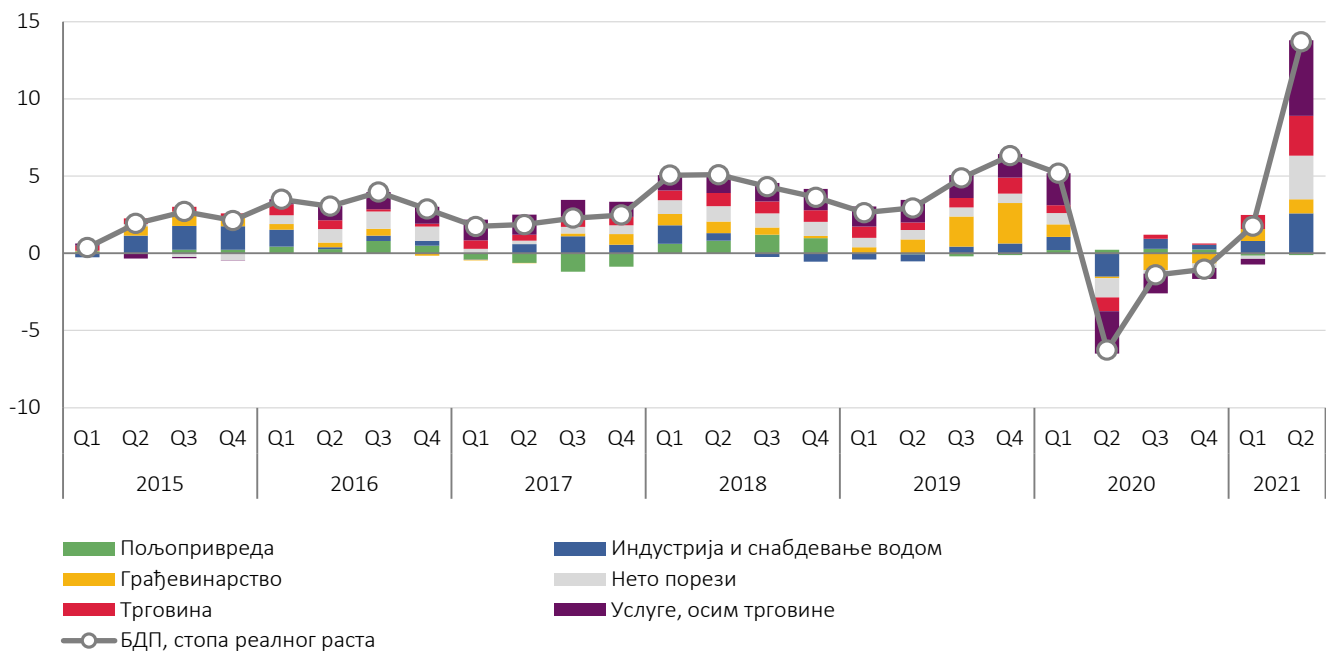
Посматрано са производне стране, на позитивно кретање БДП-а у другом кварталу 2021. године највише је утицао сектор услуга, осим трговине, са 4,9 п. п.

Значајан позитиван допринос кретању БДП-а дали су и сектор индустрије и снабдевања водом и сектор трговине (са по 2,6 п. п.).

Табела 2.2. БДП – производна страна, међугодишње стопе реалног раста, Q1 2018 – Q2 2021. (%)
(промене, према истом периоду претходне године)

	2018				2019				2020				2021	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
БДП	5,1	5,1	4,3	3,6	2,6	2,9	4,9	6,3	5,2	-6,3	-1,4	-1,0	1,8	13,7
Пољопривреда	12,2	15,5	16,7	15,2	-1,4	-2,0	-1,8	-1,3	4,1	4,4	4,3	4,1	-1,9	-1,6
Индустрија и снабдевање водом	5,3	2,2	-1,1	-2,5	-1,6	-2,1	2,2	3,1	4,2	-7,7	3,3	1,5	4,0	13,5
Грађевинарство	26,3	20,1	9,6	2,4	11,9	20,5	39,6	52,3	21,8	-2,0	-16,7	-9,1	17,8	17,7
Трговина	5,8	7,4	6,7	6,4	6,5	4,3	5,2	8,8	4,5	-7,9	2,2	0,7	8,4	23,8
Услуге, осим трговине	2,4	3,0	3,1	3,6	3,1	3,6	3,9	4,0	4,9	-6,8	-3,3	-1,8	-1,0	11,8
Нето порези	5,4	5,7	5,5	5,4	3,5	3,5	3,5	3,5	4,1	-7,0	-1,2	-1,7	-1,3	16,0

Графикон 2.2. Доприноси међугодишњој стопи раста БДП-а – производна страна (п. п.)

3. Индустијска производња

3.1. Укупна индустијска производња

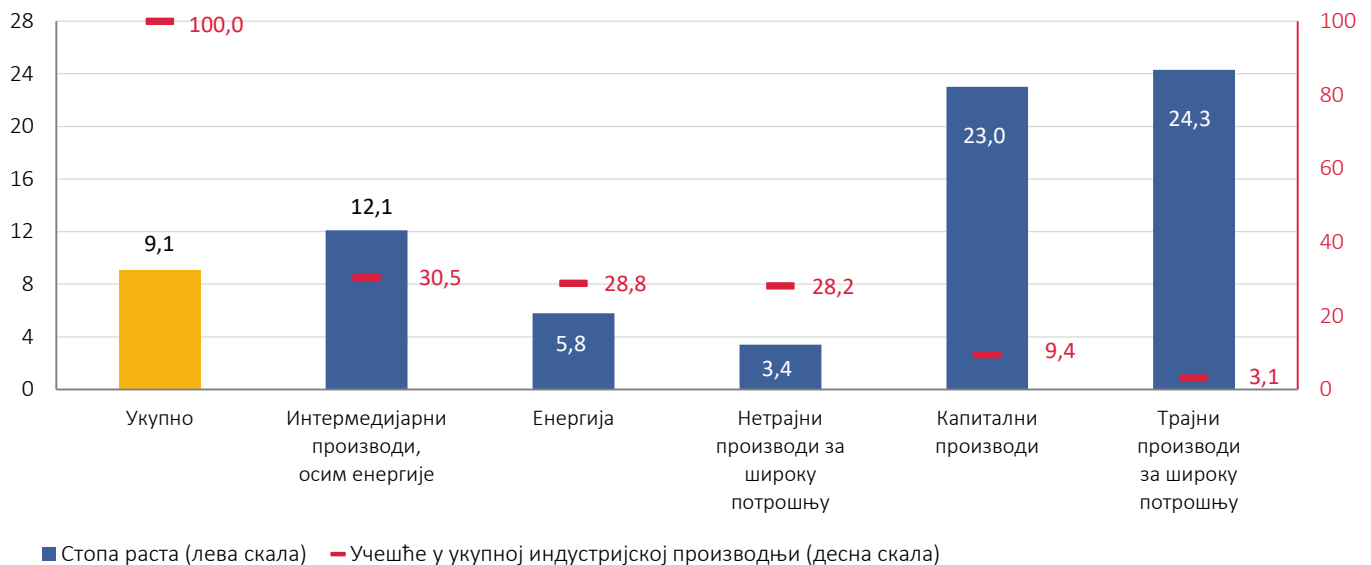
Укупна индустијска производња у Србији је у периоду јануар–јун 2021. била већа за 9,1% него у истом периоду 2020. године.

Посматрано по секторима, током првих шест месеци 2021. забележен је раст у Прерађивачкој индустрији (10,2%) и Снабдевању електричном енергијом, гасом, паром и климатизацији (8,4%), док је у Рударству забележен пад (-0,2%).

Графикон 3.1. Кумулативно кретање укупне индустијске производње и њених сектора (%)
(јануар–јун 2021. у односу на исти период претходне године)

Графикон 3.2. Стопе раста индустијске производње по намени (%)
(јануар–јун 2021. у односу на исти период претходне године)

3. Индустриска производња

У првој половини 2021. највећи допринос оствареном порасту индустриске производње дала је *Прерађивачка индустрија* (7,7 п. п.). Допринос *Снабдевања електричном енергијом* износи 1,4 п. п., док сектор *Рударство* у посматраном периоду није допринео расту индустриске производње (0 п. п.).

Табела 3.1. Индустриска производња, квартални индекси (%)
(поређење са истим периодом претходне године)

	2018				2019				2020				2021		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q1+Q2+Q3 ¹
Индустриска производња – укупно	105,9	102,3	98,6	98,9	98,1	97,4	102,2	103,4	104,5	92,4	103,3	101,5	104,2	114,2	107,0
Прерађивачка индустрија	104,7	102,0	101,2	100,1	97,7	96,5	102,3	103,9	106,3	92,1	102,4	100,2	103,3	117,1	107,5
Снабдевање ел. енергијом	111,4	105,5	92,2	95,1	100,2	100,0	99,9	101,8	96,9	91,3	109,1	107,9	109,1	107,5	...
Рударство	103,0	97,8	86,9	94,6	96,8	101,3	105,2	101,5	108,9	98,5	101,3	102,0	109,0	98,4	...

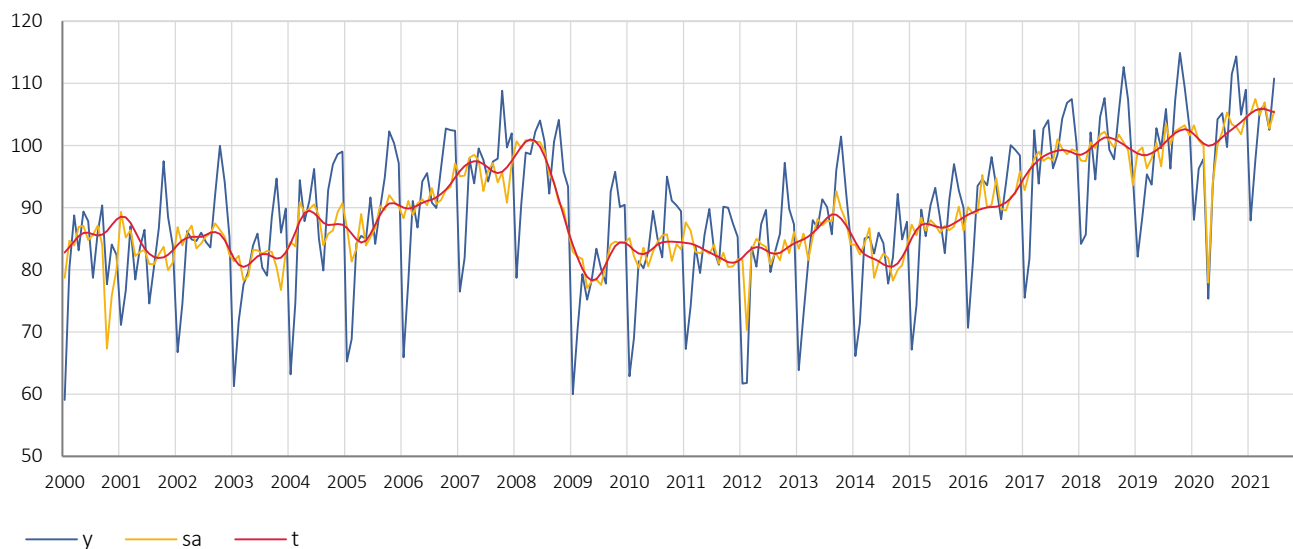
¹ Прогноза.

3.2. Прерађивачка индустрија (Ц)

(учешће од 75,9% у укупном индексу индустриске производње)

Графикон 3.3. Компоненте временске серије прерађивачке индустрије, индекси

(y – оригинална серија, sa – серија са искљученом сезонском компонентом, t – тренд-циклус компонента, просек 2020 = 100)

Кретање Прерађивачке индустрије приказано тренд-циклус компонентом у првих шест месеци 2021. године показује да је њена вредност на нивоу од око 6% изнад просека 2020. године. Краткорочно гледано, запажа се пад десезонираног индекса од 0,7% у односу на претходни квартал (графикон 3.3).

3. Индустијска производња

Посматрано по областима, Прерађивачка индустрија је у прва два квартала 2021. забележила раст у 21 од 24 области (заједно учествују са 68,4% у укупној индустрији) у односу на исти период 2020. године. Најзначајније области у којима су остварени позитивни резултати јесу Производња прехранбених производа (раст од 2,0%), Производња кокса и деривата нафте (раст од 7,9%), Производња производа од гуме и пластике (раст од 16,1%) и Производња металних производа, осим машина (раст од 12,9%).

Пад је забележен у три области (заједно учествују са 7,4% у укупној индустрији): Производња основних фармацеутских производа и препарата (пад од 4,9%), Производња дуванских производа (пад од 9,8%) и Штампане и умножавање аудио и видео записа (пад од 3,9%).

Графикон 3.4. Прерађивачка индустрија по областима, кумулативне стопе раста (%)

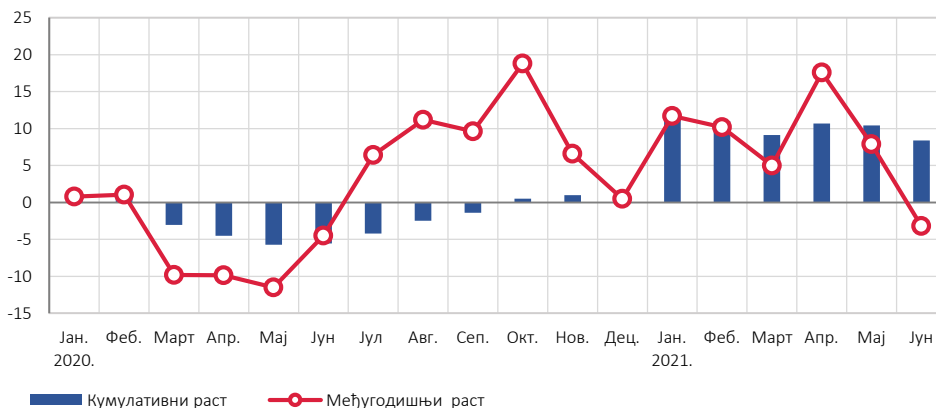
(јануар–јун 2021. у односу на исти период претходне године; области су поређане према опадајућем учешћу у укупној индустријској производњи)

3. Индустриска производња

3.3. Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (Д) (учешће од 16,8% у укупном индексу индустрijske производње)

Графикон 3.5. Кумулативне и међугодишње стопе раста у енергетском сектору (%)
(кумулативне – период у односу на исти период претходне године;
међугодишње – месец у односу на исти месец претходне године)

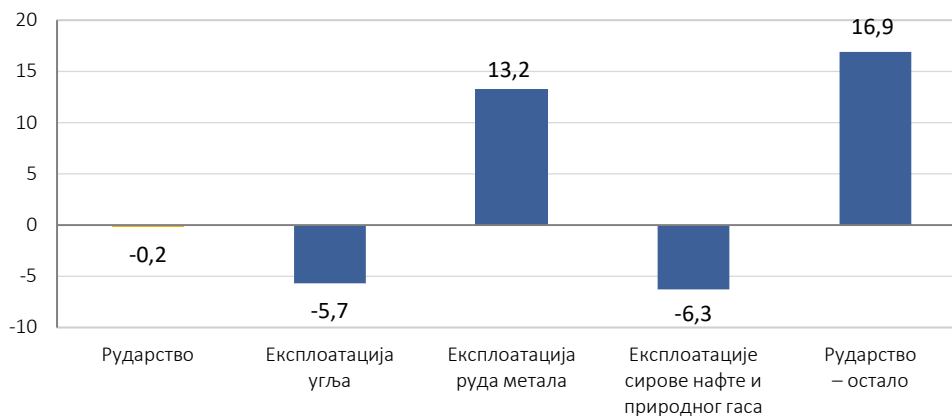

У сектору Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација у првих шест месеци 2021. године забележен је раст од 8,4% у односу на исти период претходне године. Посматрано по месецима, у другом кварталу 2021. раст је остварен у априлу (17,6%) и мају (7,9%), док је у јуну остварен пад (-3,2%).

3.4. Рударство (Б)

(учешће од 7,3% у укупном индексу индустрijske производње)

Графикон 3.6. Кумулативне стопе раста у сектору Рударство (%)
(јануар–јун 2021. у односу на исти период претходне године)

Производња сектора Рударство у првих шест месеци 2021. бележи пад од 0,2%. Посматрано по месецима, у току другог квартала 2021. године раст је остварен у априлу (3,0%), а пад у мају и јуну (-5,8% односно -2,6%).

i Како тумачити временску серију?

Сезонски ефекти могу унети дисторзије у кретање серије, маскирајући на тај начин њену „праву“ природу и важне карактеристике неопходне за детаљну анализу појаве. Приликом одабира индикатора који ће се користити у анализама (оригинални, десезонирани или тренд) треба обратити пажњу на природу посматране серије и сврху анализе која се спроводи. Три одвојене компоненте (добијене дезагрегацијом серије), заједно са оригиналном серијом, описују различите аспекте једне појаве и користе се за различите аналитичке сврхе – у зависности од интересовања истраживача. Десезониране вредности користе се за поређење узастопних периода и процењивање потенцијалне вредности неке серије када ефекти календара и сезоне не би постојали, као што је случај код индустрijske производње.

4.1. Грађевинска активност

Од друге половине 2017. године индекси вредности изведених грађевинских радова у Србији били су у порасту. Након краћег застоја грађевинске активности у другом кварталу и другој половини 2020. године изазваног епидемијом коронавируса, индекси вредности изведених радова на територији Републике Србије у периоду јануар–јун 2021. године поново бележе раст.

У првих шест месеци 2021. године грађевинска активност на територији Републике Србије порасла је за 23,8% у текућим ценама у односу на исти период претходне године, док у сталним ценама тај раст износи 19,2%.

У првом кварталу остварен је раст од 19,0% а у другом кварталу раст од 18,1% у сталним ценама у односу на исти квартал 2020. године.

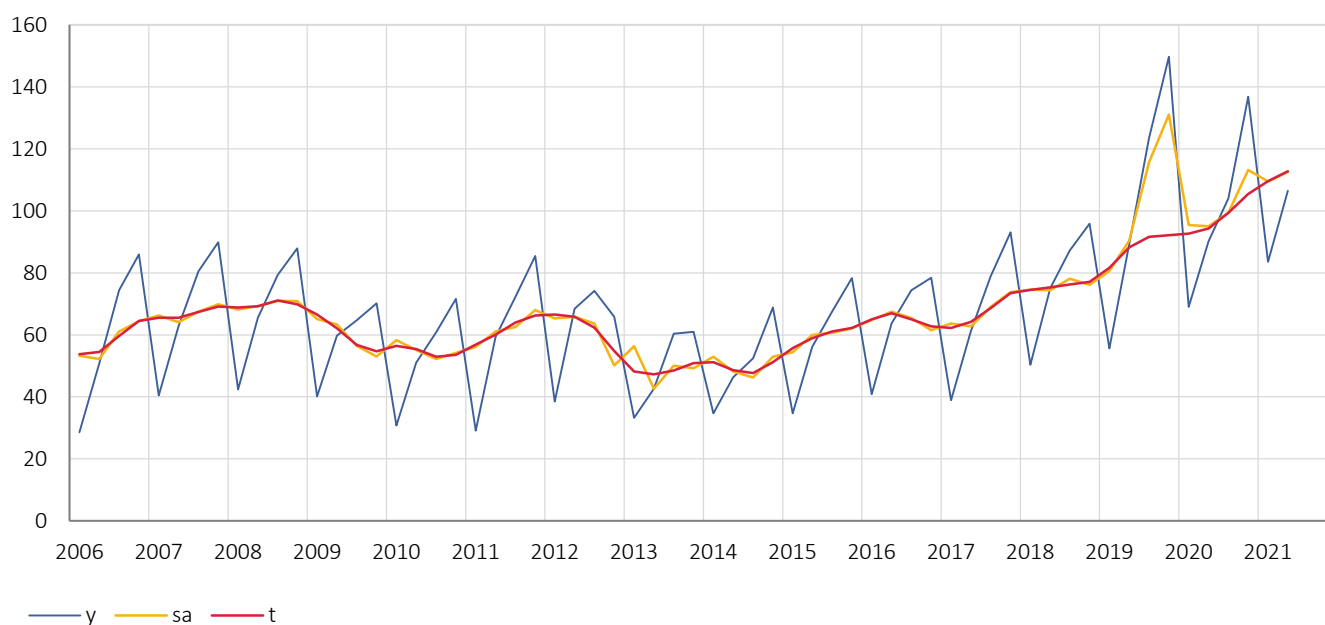
4.2. Кретање у првих шест месеци 2021.

Грађевинска активност на територији Републике Србије у периоду јануар–јун 2021. порасла је за 19,2% у сталним ценама, у поређењу са истим периодом претходне године.

Посматрано према врсти грађевина, вредност изведених радова на зградама повећана је за 15,1%, а на осталим грађевинама (саобраћајнице, цевоводи, сложене индустријске грађевине и сл.) за 21,6% у сталним ценама.

Графикон 4.1. Компоненте временске серије вредности изведених грађевинских радова на територији Републике Србије у сталним ценама, индекси

(y – оригинална серија, sa – серија са искљученом сезонском компонентом, t – тренд-циклус компонента, просек 2020 = 100)

4. Грађевинарство

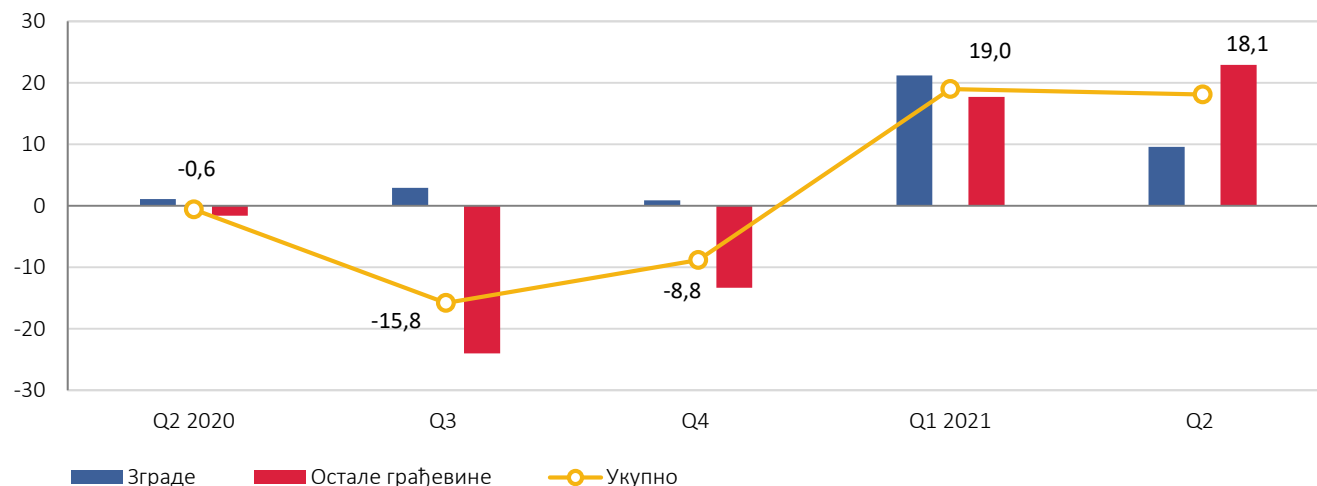
4.3. Кретање у другом кварталу 2021.

У другом кварталу 2021. године вредност изведених радова на територији Републике Србије порасла је за 28,1% у односу на исти квартал претходне године, у текућим ценама, док у сталним ценама тај раст износи 18,1%. Посматрано према структури изведених радова, вредност радова на зградама повећана је за 9,6%, док је вредност радова на осталим грађевинама порасла за 22,9%.

Табела 4.1. Вредност изведених грађевинских радова, квартални индекси (%)
(поређење са истим периодом претходне године)

	2019				2020				2021	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Текуће цене	117,0	126,5	145,0	159,5	133,7	104,4	86,8	95,2	118,3	128,1
Сталне цене	110,3	119,6	141,1	156,3	127,2	99,4	84,2	91,2	119,0	118,1

Графикон 4.2. Вредност изведених грађевинских радова у сталним ценама, квартални раст (%)
(квартал у односу на исти квартал претходне године)

Посматрано према регионима, највећа стопа раста у другом кварталу 2021, у односу на исти период 2020. године, забележена је у **Региону Шумадије и Западне Србије** и износи 71,3% у сталним ценама. На повећање вредности изведених радова највише су утицали радови изведени на изградњи саобраћајница (деонице Појате–Прељина и Прељина–Пожега) и на стамбеним зградама широм региона.

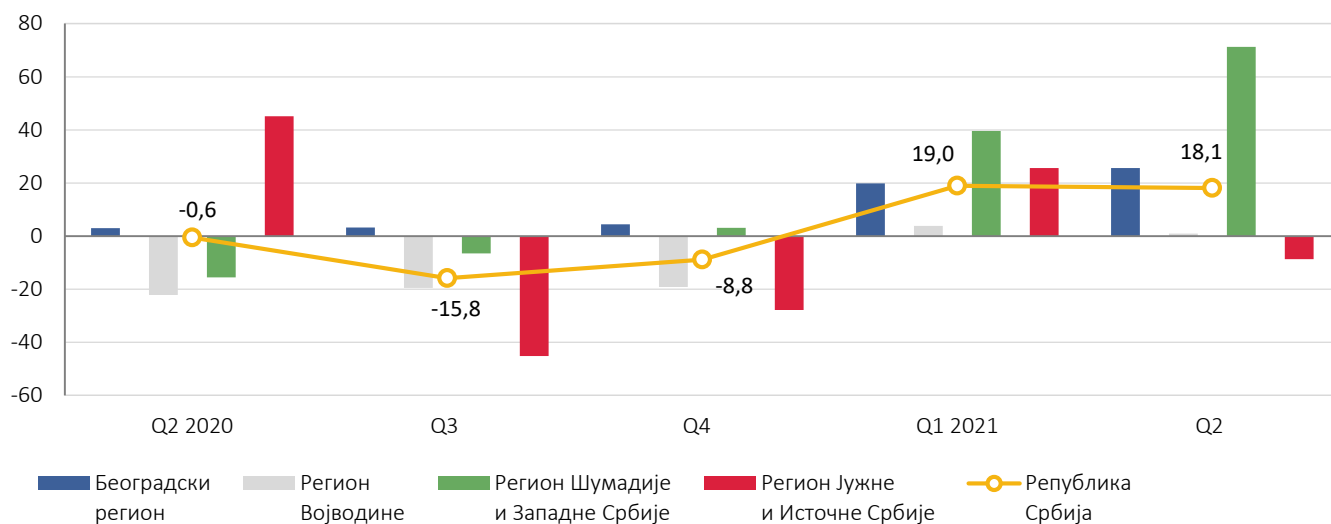
У **Београдском региону** је грађевинска активност повећана 25,7%. У току је реализација великог броја стамбених и пословних пројеката на територији целог Београда. Поред тога, значајни радови су извођени на изградњи пруге Београд – Стара Пазова, обилазници око Београда и депонији у Винчи.

Најмања стопа раста (1,0%) забележена је у **Региону Војводине**. Најзначајнији радови били су радови извођени на Ковид болници у Новом Саду, фабрикама у Панчеву и Зрењанину. Приметно је и благо повећање вредности на грађевинама саобраћајне инфраструктуре, односно радова на изградњи деоница Сремска Рача – Кузмин (аутопут Београд–Сарајево).

Грађевинске активност опала је само у **Региону Јужне и Источне Србије**, и то за 8,7% у сталним ценама. Пад вредности у највећој мери проузрокован је смањењем грађевинске активности на Магистралном гасоводу (Турски ток), али је повећана активност на изградњи стамбених зграда и сложених индустријских грађевина.

4. Грађевинарство

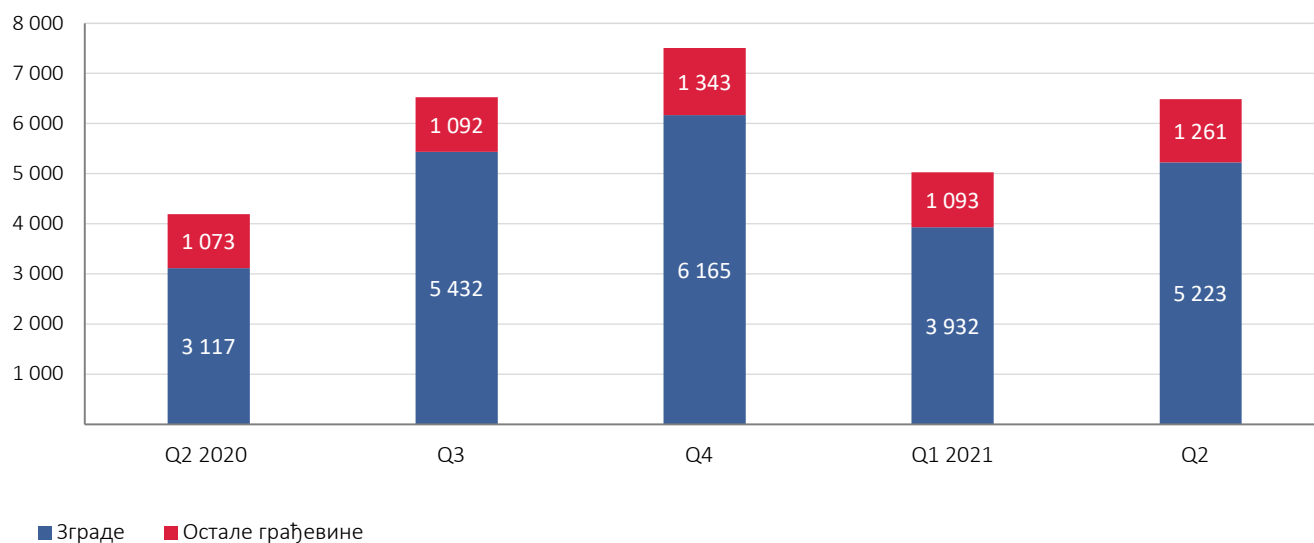
Графикон 4.3. Вредност изведених грађевинских радова по регионима, у сталним ценама, квартални раст (%)
(квартал у односу на исти квартал претходне године)

4.2. Грађевинске дозволе

У другом кварталу 2021. године издато је укупно 6 484 дозволе. Највећи број тих дозвола (5 223) односи се на извођење радова на зградама, док се остатак односи на радове у вези са саобраћајном инфраструктуром, цевоводима, сложеним индустријским грађевинама итд. Од укупног броја издатих дозвола у другом кварталу 49,0% се односи на новоградњу, док су остале дозволе издате за адаптацију, санацију, реконструкцију и радове одржавања.

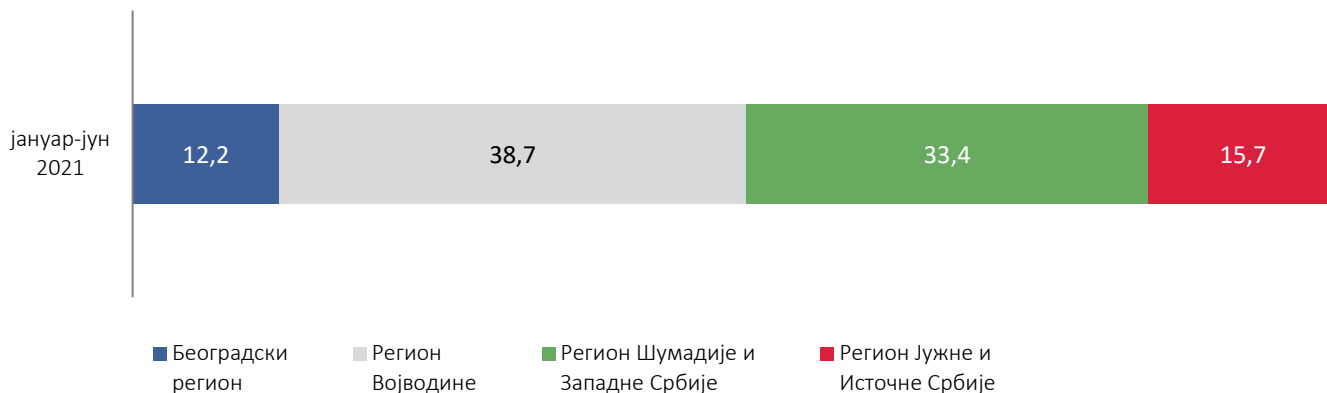
Графикон 4.4. Број издатих грађевинских дозвола за зграде и остале грађевине

4. Грађевинарство

Посматрано по регионима, у прва два квартала 2021. године највише дозвола издато је у Региону Војводине (4 449), следи Регион Шумадије и Западне Србије (3 849), затим Регион Јужне и Источне Србије (1 811), док је најмањи број издатих дозвола забележен у Београдском региону (1 400).

Графикон 4.5. Удео издатих дозвола по регионима, јануар-јун 2021. (%)

Речник термина

Вредност изведених грађевинских радова је најважнији индикатор кретања грађевинске активности у Србији. Представља вредност изведених радова на грађевини коју је извештајна јединица извела са радницима које је непосредно ангажовала за извођење радова.

Вредност изведених радова укључује: вредност рада, вредност уграђеног материјала и готових производа за уградњу, утрошене енергенте и остале трошкове у вези са извођењем радова на грађевини. Вредност изведених радова не укључује: вредност радова подизвођача, трошкове набавке земљишта, пројектовања, надзора и ПДВ-а.

Према Класификацији грађевина која се примењује од 2004. године, а која је у потпуности усаглашена са класификацијом Евростата (*Classification of Types of Constructions*), све грађевине се могу класификовати на два подручја: зграде и остале грађевине.

Вредност на зградама обухвата вредност изведених радова на стамбеним и нестамбеним зградама.

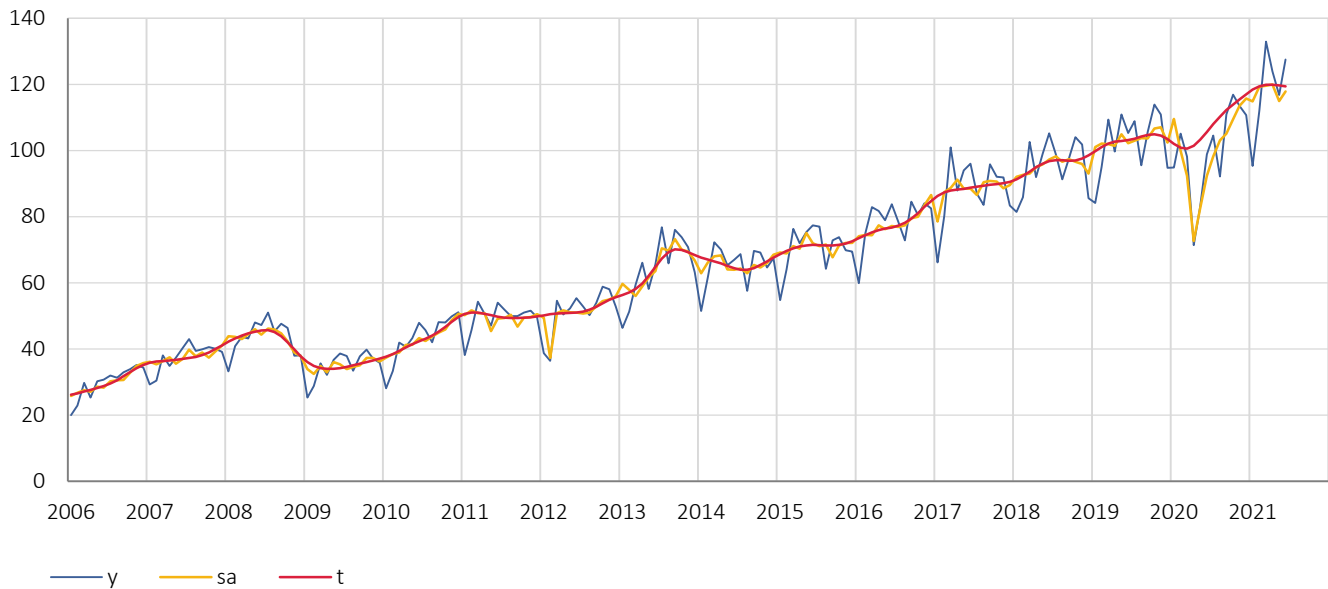
Остале грађевине, поред саобраћајне инфраструктуре (путеви, железничке пруге, мостови и сл.), обухватају и изведене радове на цевоводима, сложеним индустријским грађевинама и осталим непоменутиим грађевинама (нпр. грађевине за спорт).

5.1. Извоз робе²

Укупна вредност извоза робе у Србији у периоду јануар–јун 2021. године већа је за 28,5% у односу на исти период 2020. године. На кретање укупног извоза највише су утицали раст од 26,9% у извозу сектора Прерађивачке индустрије³, који чини 89,2% укупног извоза, и раст од 14,1% извоза Пољопривреде, шумарства и рибарства, који чини 6,9% укупног извоза у првој половини 2021. године.

Графикон 5.1. Компоненте временске серије извоза, индекси

(y – оригинална серија, sa – серија са искљученом сезонском компонентом, t – тренд-циклус компонента, просек 2020 = 100)

Табела 5.1. Извоз робе по секторима КД (2010), квартални индекси (%)
(поређење са истим периодом претходне године)

	2019				2020				2021		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q1+ Q2+Q3 ¹
Извоз робе – укупно	106,9	106,6	107,7	109,6	103,3	80,1	99,3	106,8	114,1	145,5	126,0
Прерађивачка индустрија	104,5	106,1	108,7	109,4	103,2	78,2	97,4	102,0	111,5	145,3	...
Пољопривреда, шумарство и рибарство	151,2	117,2	103,4	119,6	109,1	113,0	116,4	141,7	132,7	96,3	...
Рударство	88,3	93,8	100,2	96,4	97,7	90,4	106,8	574,9	196,1	927,9	...

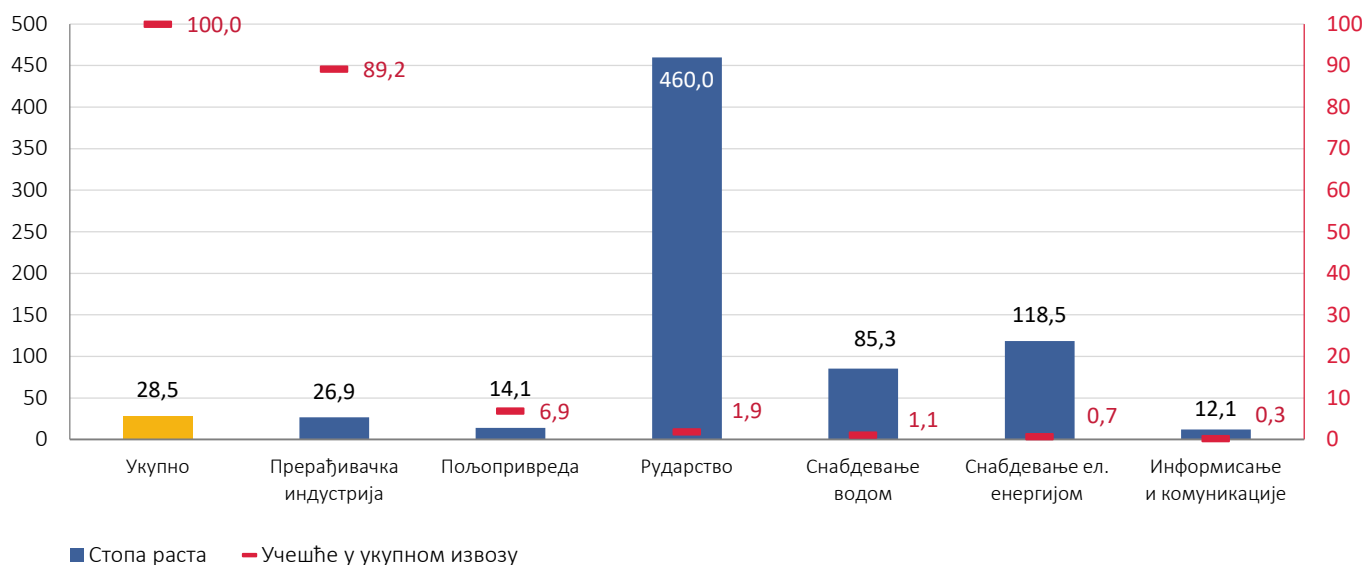
¹ Прогноза.

² По текућем курсу, у еврима.

³ Према КД (2010).

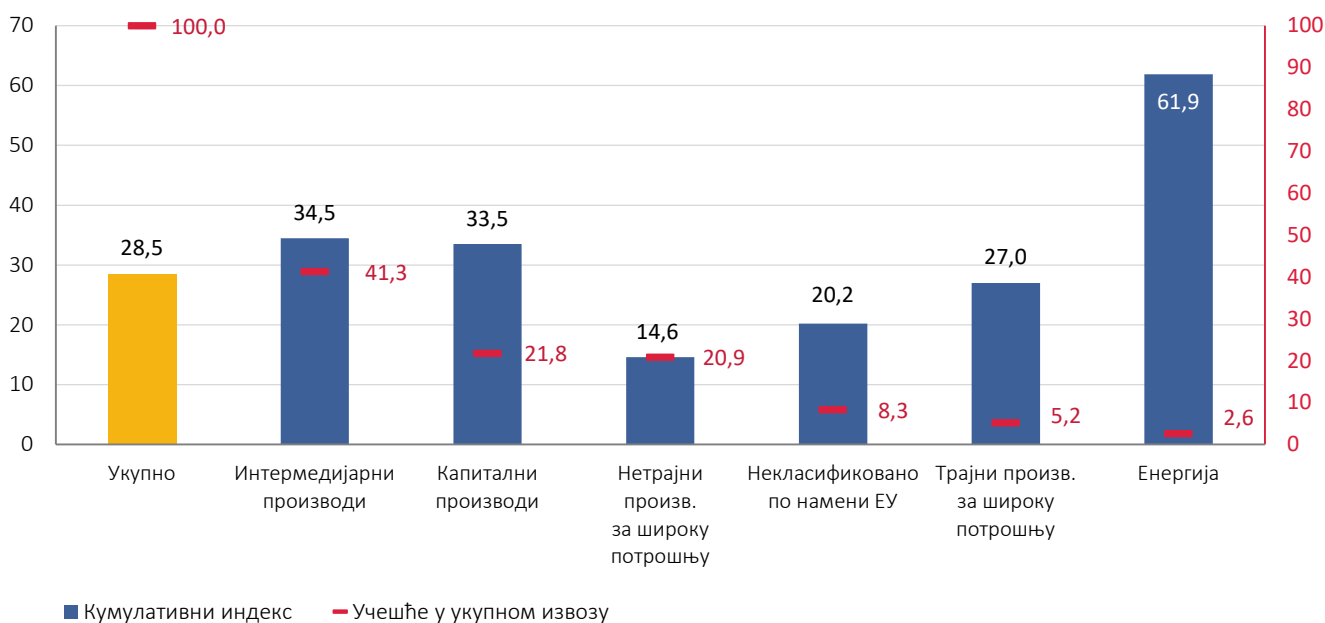
5. Спољна трговина

Графикон 5.2. Кумулативне стопе раста извоза по секторима КД (2010) и учешће сектора у извозу (%)
(јануар–јун 2021. у односу на исти период претходне године)

Посматрано према наменским групама, највећи утицај на кретање укупног извоза у периоду јануар–јун 2021. године имао је раст извоза интермедијарних производа (учешће од 41,3%, раст од 34,5%).

Графикон 5.3. Кумулативне стопе раста извоза по економској намени Европске уније (%)
(јануар–јун 2021. у односу на исти период претходне године)

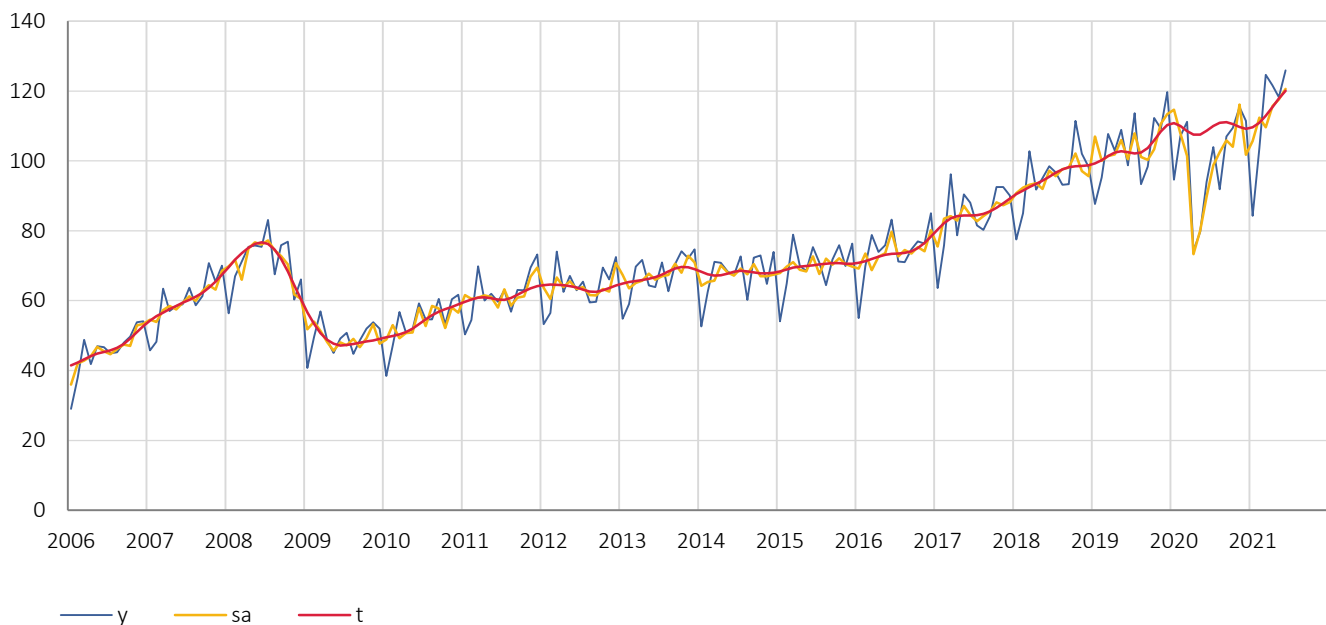
5.2. Увоз робе⁴

Укупна вредност увоза робе у Србији у периоду јануар-јун 2021. године већа је за 21,0% у односу на исти период 2020. године.

На резултате увоза највише су утицали раст од 23,8% у сектору Прерађивачке индустрије (79,1% укупног увоза) и раст од 25,2% у увозу робе која још није класификована (11,0% укупног увоза) у првој половини 2021. године.

Графикон 5.4. Компоненте временске серије увоза, индекси

(у – оригинална серија, са – серија са искљученом сезонском компонентом, т – тренд-циклус компонента, просек 2020 = 100)

Табела 5.2. Увоз робе по секторима КД (2010), квартални индекси (%)

(поређење са истим периодом претходне године)

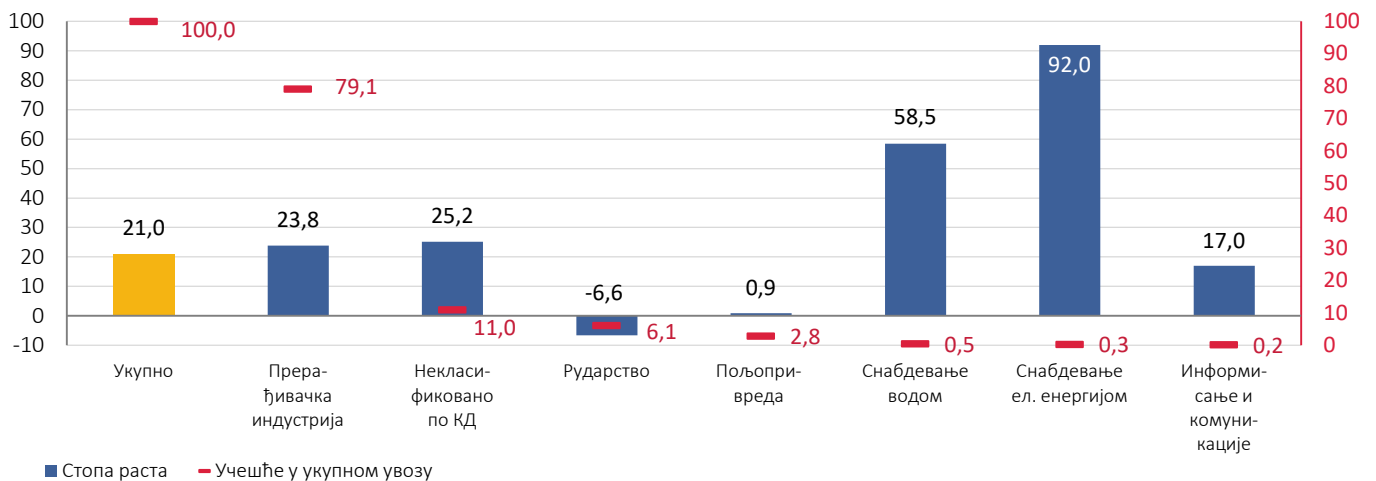
	2019				2020				2021		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q1+ Q2+Q3 ¹
Увоз – укупно	109,5	108,9	107,8	109,5	107,7	79,8	99,2	98,5	99,9	147,6	120,0
Прерађивачка индустрија	107,4	110,1	112,3	113,3	109,9	81,8	102,5	102,4	104,3	147,7	...
Пољопривреда, шумарство и рибарство	110,5	121,2	95,8	101,3	103,6	94,7	109,8	105,1	101,8	100,0	...
Рударство	112,8	104,9	98,9	107,0	112,7	52,0	62,0	52,9	51,9	184,9	...

¹ Прогноза.

⁴ По текућем курсу, у еврима.

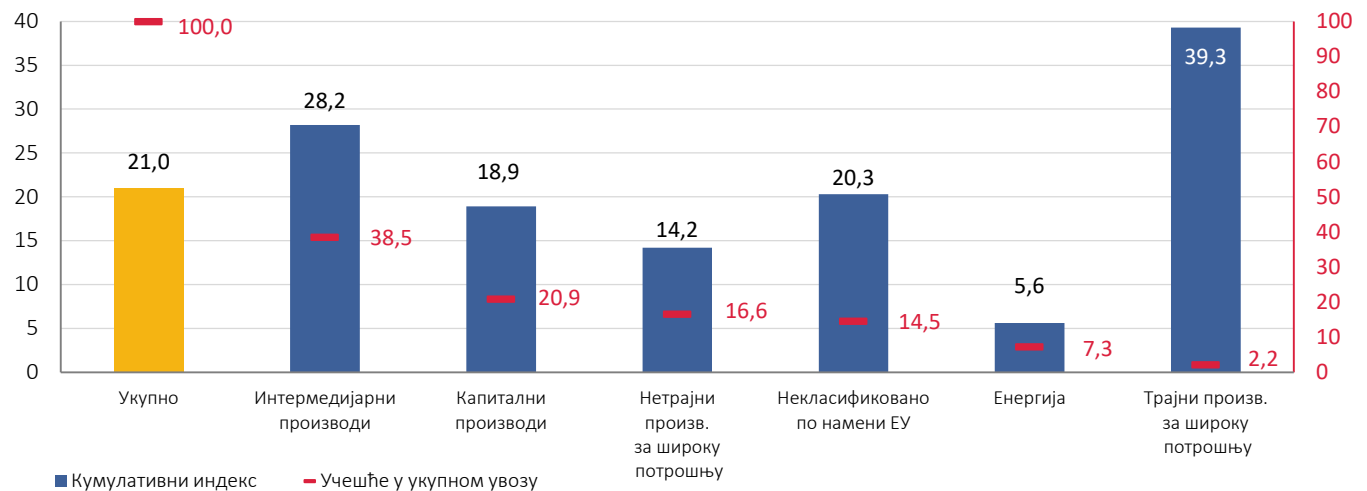
5. Спољна трговина

Графикон 5.5. Кумулативне стопе раста увоза по секторима КД (2010) и учешће сектора у увозу (%) (јануар–јун 2021. у односу на исти период претходне године)

Посматрано према наменским групама, највећи утицај на кретање укупног увоза у периоду јануар–јун 2021. године имали су раст увоза интермедијарних производа (учешће од 38,5%, раст од 28,2%) и раст увоза капиталних производа (учешће од 20,9%, раст од 18,9%).

Графикон 5.6. Кумулативне стопе раста увоза по економској намени Европске уније (јануар–јун 2021. у односу на исти период претходне године)

5.3. Најважнији спољнотрговински партнери

Табела 5.3. Најважнији спољнотрговински партнери

Извоз	мил. EUR	Увоз	мил. EUR
Немачка	1 251,7	Немачка	1 737,8
Италија	880,8	Кина	1 568,6
Босна и Херцеговина	698,3	Италија	1 111,0
Румунија	649,3	Турска	621,6
Мађарска	527,8	Мађарска	586,0

Најважнији спољнотрговински партнери у првој половини 2021. године биле су земље са којима Србија има потписане споразуме о слободној трговини. Земље чланице ЕУ чине 62,3% укупне размене, док је CEFTA на другом месту. Појединачно гледано, главни спољнотрговински партнери приказани су у табели 5.3.

5.4. Прерађивачка индустрија (Ц)

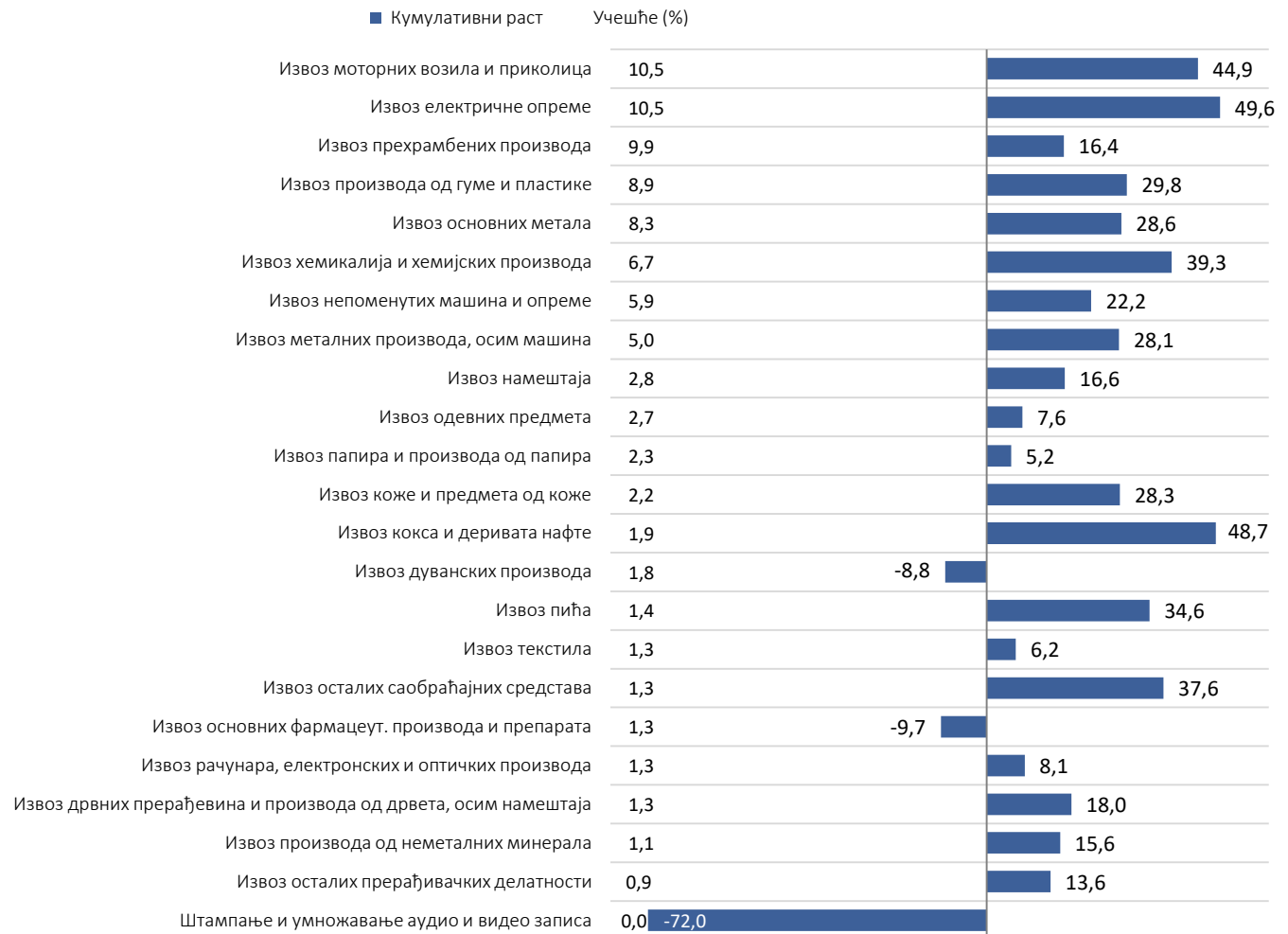
(учешће од 89,2% у укупном извозу и 79,1% у укупном увозу)

Извоз прерађивачке индустрије у првој половини 2021. године остварио је раст од 26,9% у односу на исти период 2020. године. Од 23 области, бележи се кумулативни раст у 20 области, које заједно учествују са 86,2% у укупном извозу.

Извоз електричне опреме, област са појединачно највећом вредношћу извоза (1 061,5 милиона евра), остварио је кумулативни раст од 49,6% и повећање учешћа у укупном извозу – са 9,1% претходне године на 10,5% у периоду јануар–јун ове године. Извоз моторних возила и приколица бележи кумулативни раст од 44,9% – у првој половини 2021. године остварен је извоз у вредности од 1 057,8 милиона евра и повећање учешћа у укупном извозу – са 9,3% претходне године на 10,5%. Извоз прехранбених производа, са смањеним учешћем од 1 п. п. (од 10,9% претходне године на 9,9% у првој половини 2021), бележи кумулативан раст од 16,4%. Вредност извоза у периоду јануар–јун 2021. износила је 991,9 милиона евра. Извоз производа од гуме и пластике, област са вредношћу извоза од 895,9 милиона евра и незнатно повећаним учешћем у укупном извозу, са 8,8% у истом периоду претходне године на 8,9%, бележи кумулативни раст од 29,8%. Извоз основних метала бележи кумулативни раст од 28,6% и непромењено учешће у односу на исти период прошле године од 8,3%.

Графикон 5.7. Извоз прерађивачке индустрије по областима, кумулативни раст (%)

(јануар–јун 2021. у односу на исти период 2020, према опадајућем учешћу у укупном извозу)

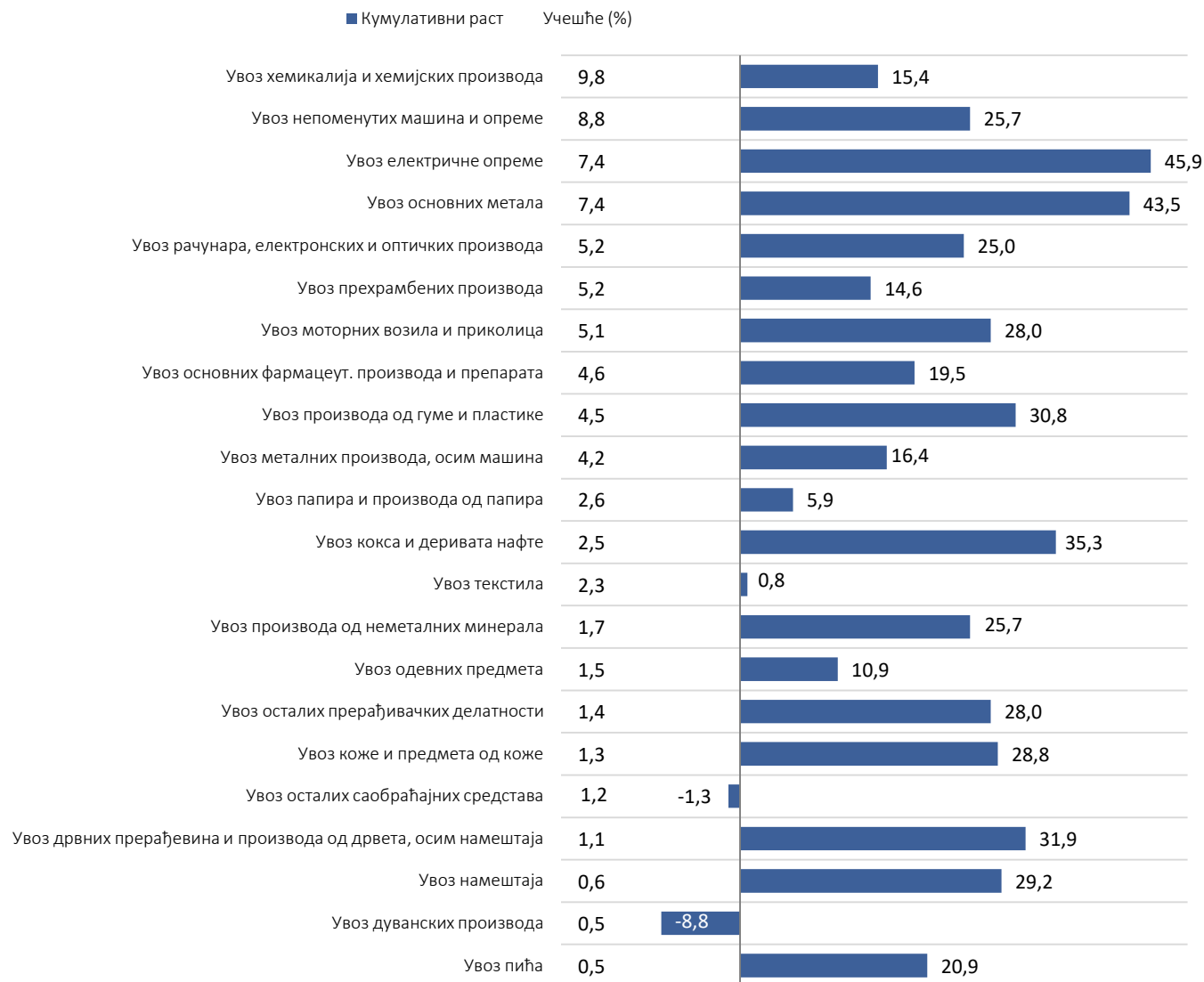

5. Спољна трговина

Увоз прерађивачке индустрије је у првој половини 2021. године, у односу на исти период 2020. године, остварио раст од 23,8%. На овај резултат највише су утицали раст увоза хемикалија и хемијских производа од 15,4% и смањење учешћа у укупном увозу – са 10,3% претходне године на 9,8%, увоз непоменутих машина и опреме (раст од 25,7%, повећање учешћа са 8,4% на 8,8%), увоз електричне опреме (раст од 45,9%, повећање учешћа са 6,1% на 7,4%) и увоз основних метала, који је остварио раст од 43,5% и повећање учешћа у укупном увозу са 6,2% на 7,4%.

Графикон 5.8. Увоз прерађивачке индустрије по областима, кумулативни раст (%)

(јануар–јун 2021. у односу на исти период 2020, према опадајућем учешћу у укупном увозу)

5.5. Пољопривреда, шумарство и рибарство (А)

(учешће од 6,9% у укупном извозу и 2,8% у укупном увозу)

Извоз у овом сектору у првој половини 2021. године остварио је раст од 14,1%, као и смањење учешћа са 7,7% на 6,9% у односу на исти период 2020. године. Најзначајнија област овог сектора, Пољопривредна производња, лов и услужне делатности, која учествује са 97,8% у извозу целог сектора, бележи раст од 13,3%. Овом резултату је највише допринео кумулативни раст од 18,0% извоза жита (осим пиринча), легуминоза и уљарица, групе која чини 69,4% извоза читавог сектора у посматраном периоду. Нешто лошији резултат забележен је код извоза јабучастог и коштичавог воћа, друге групе по важности (кумулативни пад 3,1%, учешће од 11,4% у извозу сектора).

У увозу је остварен раст од 0,9%, док је учешће у укупном увозу, у односу на претходну годину, смањено са 3,3% на 2,8%. Регистрован је раст увоза поврћа, коренастих и кртоластих биљака од 17,3%, жита (осим пиринча), легуминоза и уљарица од 5,0% и тропског и суптропског воћа од 10,3%. С друге стране, остварен је пад увоза агрума од 10,4% и дувана од 27%. Како ове групе КД (2010) чине 67,3% укупног увоза читавог сектора, може се рећи да је структура увоза у овом сектору знатно промењена у односу на претходну годину.

5.6. Рударство (Б)

(учешће од 1,9% у укупном извозу и 6,1% у укупном увозу)

Сектор Рударство, са учешћем од 1,9% у укупном извозу, бележи кумулативни раст извоза од 460% у односу на период јануар–јун 2020. године. Овај резултат је последица раста извоза руда метала, групе која чини 95,2% извоза читавог сектора Рударства (кумулативни раст 592,2%).

Увоз овог сектора у првој половини 2021. године (учешће од 6,1% у укупном увозу) остварио је пад од 6,6% у односу на исти период претходне године. Регистрован је пад од 8,5% код увоза сирове нафте и природног гаса, групе која чини 70,8% увоза читавог сектора.

Речник термина

Роба која није класификована по КД (2010) обухвата робу на складиштењу, робу у слободној зони, као и робу за коју није попуњена царинска тарифа.

6. Унутрашња трговина

6.1. Промет робе у трговини на мало

(Област 47 Класификације делатности)

Промет робе у трговини на мало у периоду јануар–јун 2021. године, у односу на исти период 2020. године, већи је у текућим ценама за 14,6%, а у сталним ценама за 11,8%.

Табела 6.1. Промет робе у трговини на мало, квартални индекси (%)
(поређење са истим периодом претходне године)

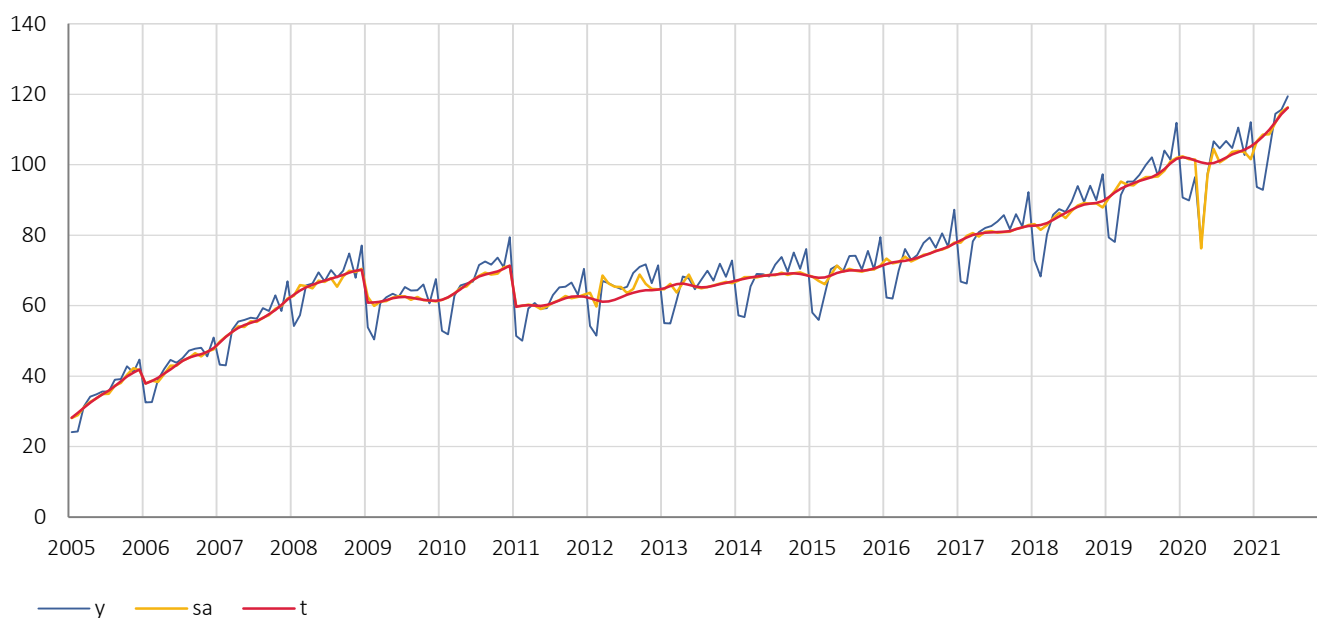
	2019				2020				2021		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q1+ Q2+Q3 ¹
Текуће цене	112,4	110,7	109,5	112,9	111,4	97,9	105,8	102,5	104,8	124,2	112,0
Сталне цене ²	109,4	108,0	108,5	111,7	110,0	99,8	105,9	103,0	104,7	118,6	109,0

¹ Прогноза.

² Индекси су прерачунати преко месечних индекса у сталним ценама.

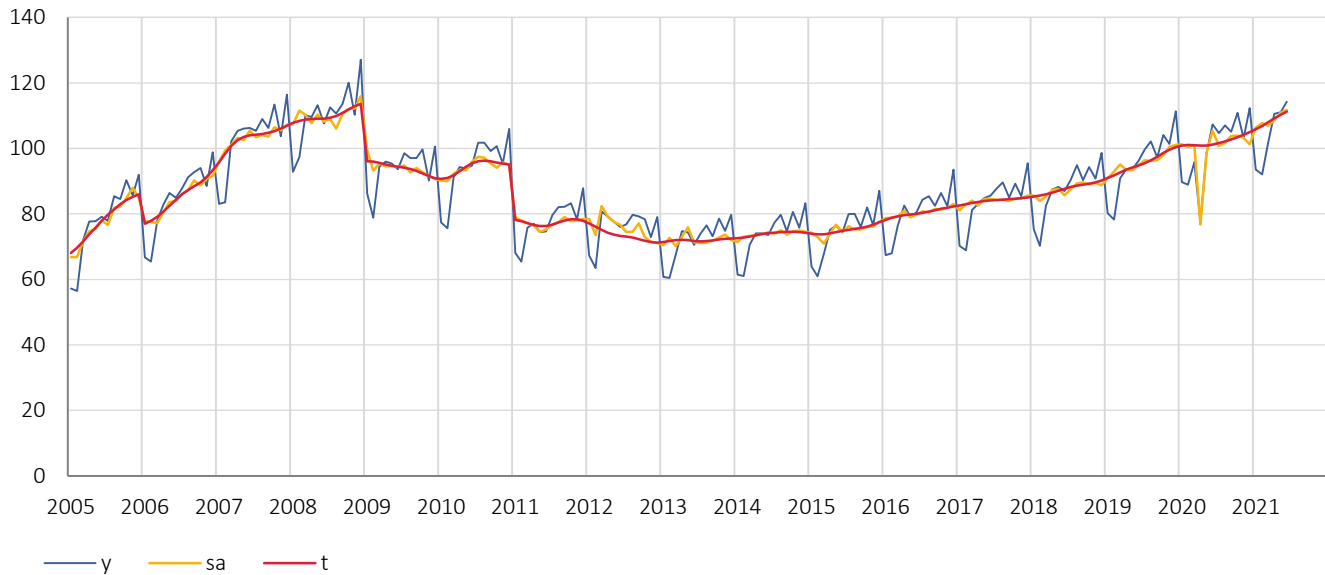
Посматрано у односу на просек 2020. године, забележен је значајан раст промета робе у трговини на мало од другог квартала 2021. године, како у текућим тако и у сталним ценама. Дугорочни тренд је у току прве половине 2021. године растући и био је изнад прошлогодишњег просека (у просеку за 11,2% у текућим, односно за 8,6% у сталним ценама).

Графикон 6.1. Компоненте временске серије промета робе у трговини на мало у текућим ценама, индекси
(y – оригинална серија, sa – серија са искљученом сезонском компонентом, t – тренд-циклус компонента,
просек 2020 = 100)

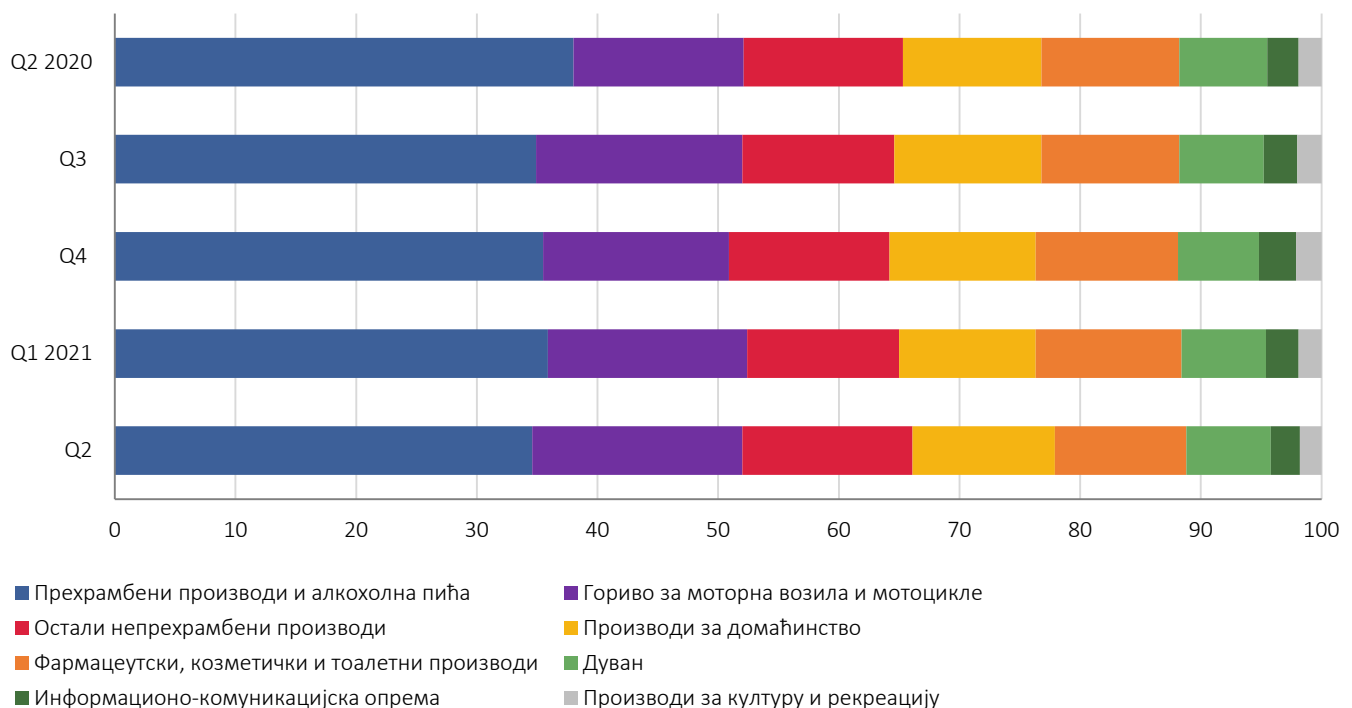
6. Унутрашња трговина

Графикон 6.2. Компоненте временске серије промета робе у трговини на мало у сталним ценама, индекси
(y – оригинална серија, sa – серија са искљученом сезонском компонентом, t – тренд-циклус компонента,
просек 2020 = 100)

Посматрано по робним групама, у другом кварталу 2021. године, у односу на први квартал, није дошло до значајнијих промена у структури промета робе у трговини на мало. Најзаступљенији су били прехранбени производи и алкохолна пића (34,6%), а затим следе гориво за моторна возила и мотоцикле (17,4%) и остали непрехрамбени производи (14,1%).

Графикон 6.3. Структура промета у трговини на мало по робним групама (%)

6. Унутрашња трговина

6.2. Промет робе у трговини на велико

(Област 46 Класификације делатности)

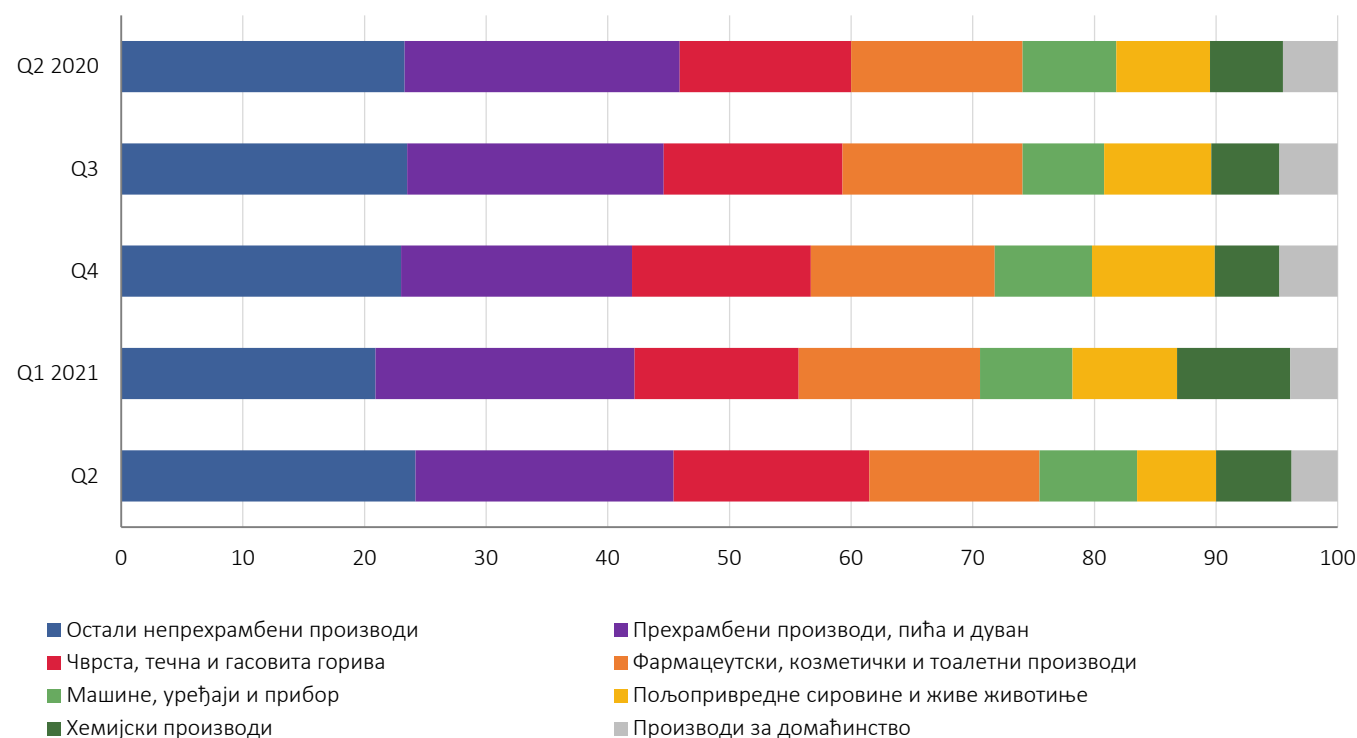
Промет робе у трговини на велико у првој половини 2021. године, у односу на исти период претходне године, бележи раст у текућим ценама од 21,7%.

Табела 6.2. Промет робе у трговини на велико, квартални индекси (%)
(поређење са истим периодом претходне године)

	2019				2020				2021	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Текуће цене	107,8	104,1	103,8	107,1	101,9	86,7	96,1	96,2	110,9	133,5

Посматрано по робним групама, у другом кварталу 2021. године, у структури промета робе у трговини на велико најзаступљенији су били: остали непрехрамбени производи (24,2%), прехрамбени производи, пића и дуван (21,2%) и чврста, течна и гасовита горива (16,1%).

Графикон 6.4. Структура промета у трговини на велико по робним групама (%)

6. Унутрашња трговина

6.3. Промет робе у трговини на велико и мало и поправка моторних возила (Област 45 Класификације делатности)

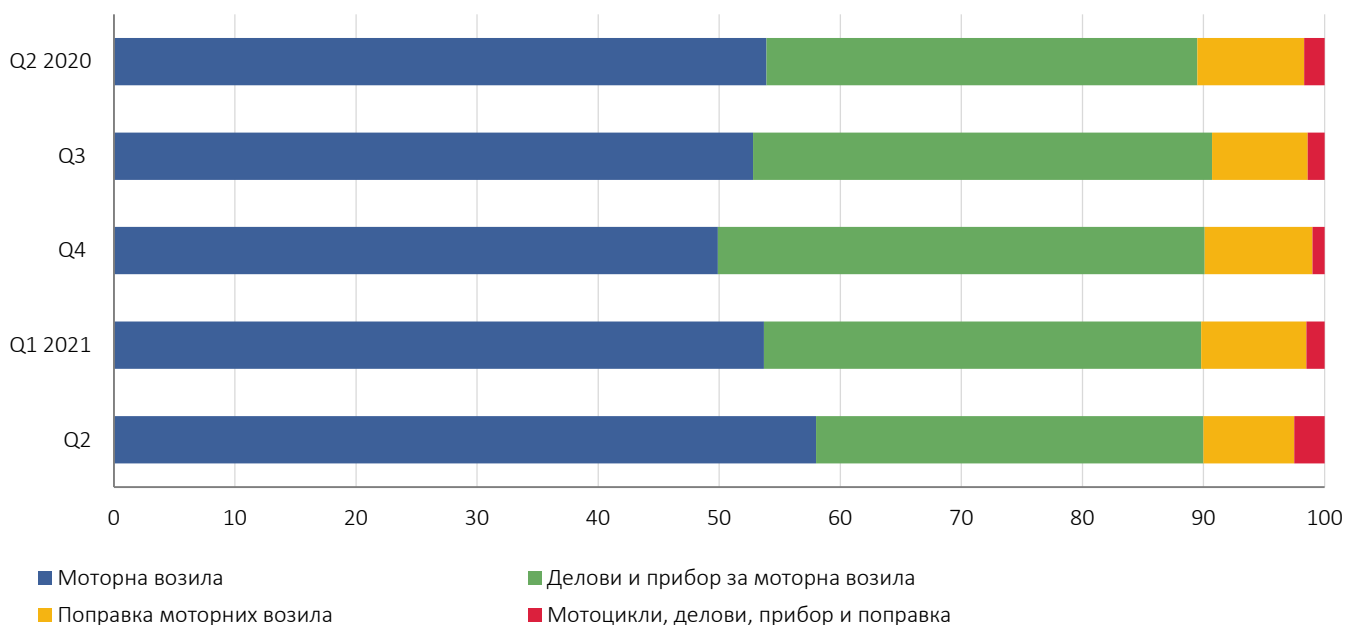
Промет робе у трговини на велико и мало и поправка моторних возила у првој половини 2021. године, у односу на исти период 2020. године, бележи раст у текућим ценама од 25,1%.

Табела 6.3. Промет робе у трговини на велико и мало и поправка моторних возила, квартални индекси (%)
(поређење са истим периодом претходне године)

	2019				2020				2021	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Текуће цене	113,3	111,8	108,8	111,0	95,9	77,6	104,1	100,5	111,1	138,4

Посматрано по робним групама, у другом кварталу 2021. године, слично као у претходним кварталима, у структури промета робе у трговини на велико и мало и поправци моторних возила била су најзаступљенија моторна возила (58%), а затим следе делови и прибор за моторна возила (32%).

Графикон 6.5. Структура промета у трговини на велико и мало и поправци моторних возила по робним групама (%)

Напомена

Индекси промета робе трговине на мало у сталним ценама добијени су дефлационирањем индекса у текућим ценама одговарајућим индексима потрошачких цена, из којих су искључени: вода (из комуналних система), струја и моторна возила, мотоцикли и делови.

7. Цене

У првој половини 2021. године остварен је просечан међугодишњи раст укупних потрошачких цена од 2,3%. Посматрано **према намени**, највећи утицај на раст потрошачких цена имале су цене енергената, услуга и индустријских производа без хране и енергије. Посматрано **према основним групама потрошње**, највећи допринос, као и претходних година, дао је раст цена групе становање, вода, ел. енергија, гас и друга горива, цена алкохолних пића и дувана и цена транспорта (пре свега, услед раста цене горива).

Табела 7.1. Потрошачке цене, међугодишња стопа инфлације (%)

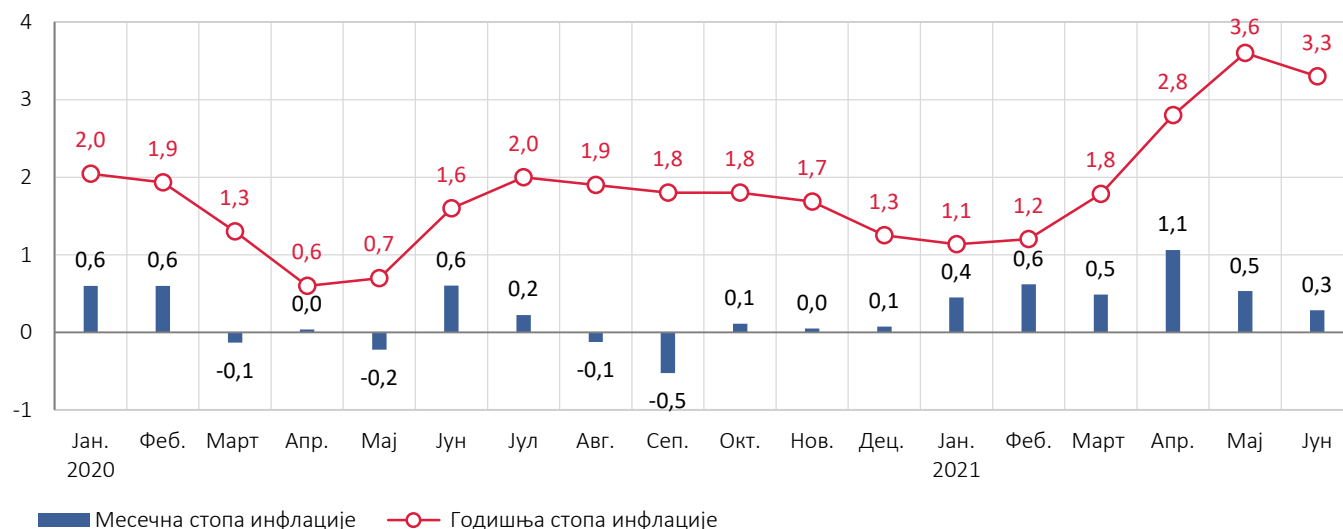
(квартал у односу на исти квартал претходне године)

	2020				2021			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3 ¹	Q4 ¹
Потрошачке цене (ИПЦ)	1,8	1,0	1,9	1,6	1,4	3,2	3,7	4,3

¹ Прогноза на основу водећег индикатора ИПЦ.

Графикон 7.1. Стопа инфлације мерена индексима потрошачких цена (%)

(месечна – месец у односу на претходни месец; годишња – месец у односу на исти месец претходне године)

Графикон 7.2. Структура међугодишње стопе раста потрошачких цена у првој половини 2021., према намени и основним групама производа (п. п.)

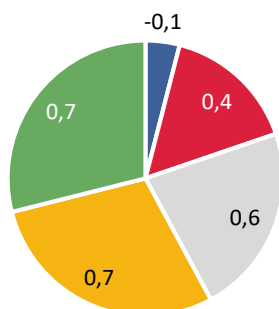
■ Непрерађена храна

■ Прерађена храна

■ Индустријски производи без хране и енергије

■ Енергија

■ Услуге

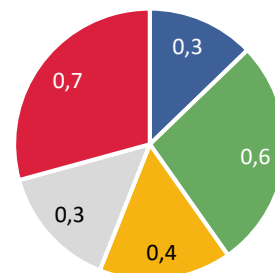
■ Храна и безалкохолна пића

■ Стан, вода, ел. енергија, гас и друга горива

■ Алкохолна пића и дуван

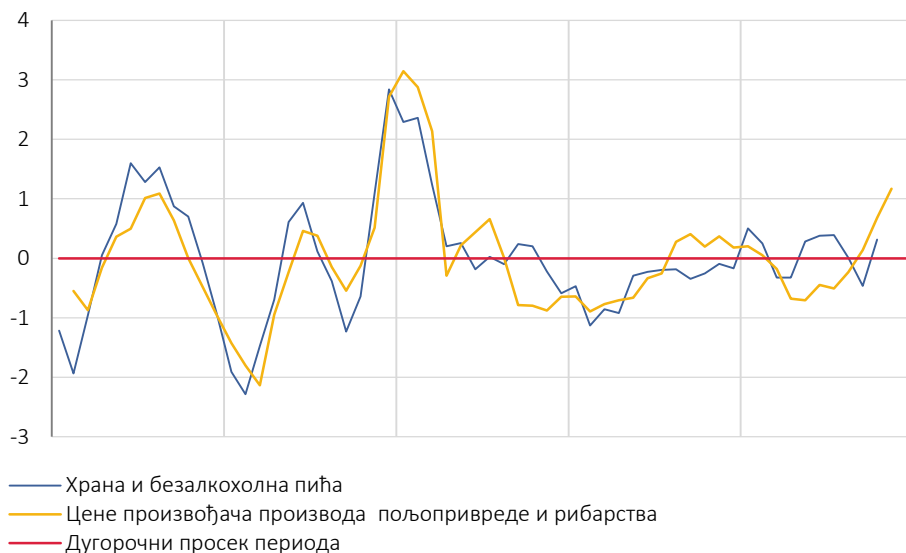
■ Транспорт

■ Остало

7.1. Храна и безалкохолна пића (допринос међугодишњој стопи раста од 0,3 п. п.)

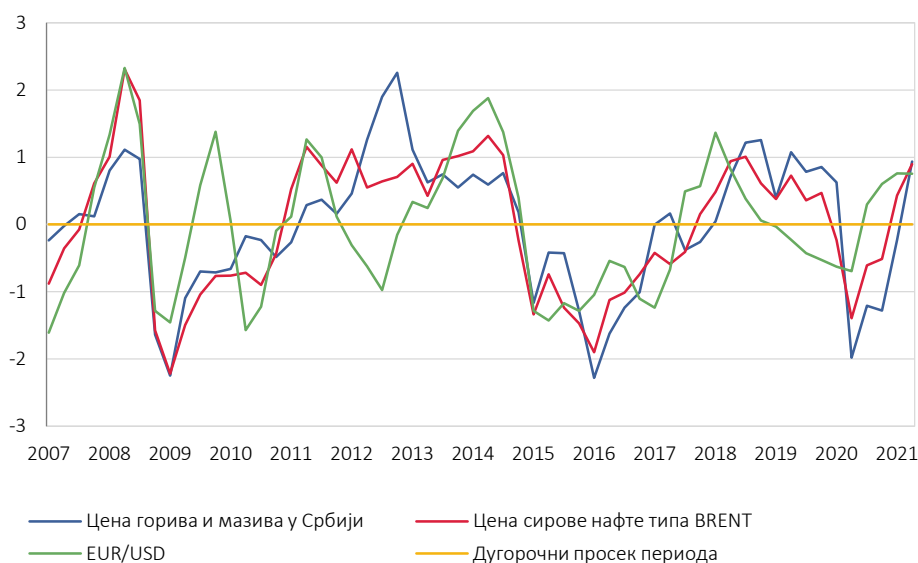
Графикон 7.3. Кретање цена хране и безалкохолних пића и цена произвођача производа пољопривреде и рибарства, десезонирани и стандардизовани квартални подаци, одступања од просека периода, (%)

Међугодишњи раст цена хране и безалкохолних пића у првој половини 2021. износио је 1,0%, учествујући у међугодишњој стопи раста укупних потрошачких цена са 13,0%. **Највећи утицај на раст** цене хране и безалкохолних пића имали су **уља и масти** (учествујући у структури укупног раста цена хране и безалкохолних пића са 41,4%), **млеко, сир и јаја** (са 30,7%), као и **хлеб и житарице** (са 30,4%), док су воће и поврће имали дефлаторни утицај.

7.1. Транспорт (допринос међугодишњој стопи раста 0,3 п. п.)

Графикон 7.4. Кретање цена горива и мазива према цени сирове нафте типа „BRENT“ и паритету EUR/USD, детрендовани и стандардизовани квартални подаци, одступања од просека периода, (%)

Цена сирове нафте типа „BRENT“ на крају прве половине 2021. била је на нивоу од 73,2 долара по барелу и од почетка године порасла је за 18,4 долара по барелу. У Q2 2021. просечна малопродајна цена евроризела у Србији износила је 157,8 динара по литру и у односу на исти период 2020. била је виша за 16,0% (или за 21,8 динара). С друге стране, цена безоловног бензина у Србији у односу на Q2 2020. била је виша у просеку за 26,0 динара по литру. Од почетка године целокупна група Транспорт остварила је међугодишњи раст од 3,0%.

7. Цене

7.2. Алкохолна пића и дуван (допринос међугодишњој стопи раста 0,4 п. п.)

Кретање цена алкохолних пића и дувана доминантно је одређено ценом дувана⁵.

Државна захватања од 1. јануара до 31. јуна 2021. у цени једне паклице цигарета увећана су за 1,5 динара и износе 76,8 динара. Просечан годишњи раст цена дувана од почетка године износио је 6,8% и у структури међугодишње стопе раста укупних потрошачких цена учествовао је са 12,8%.

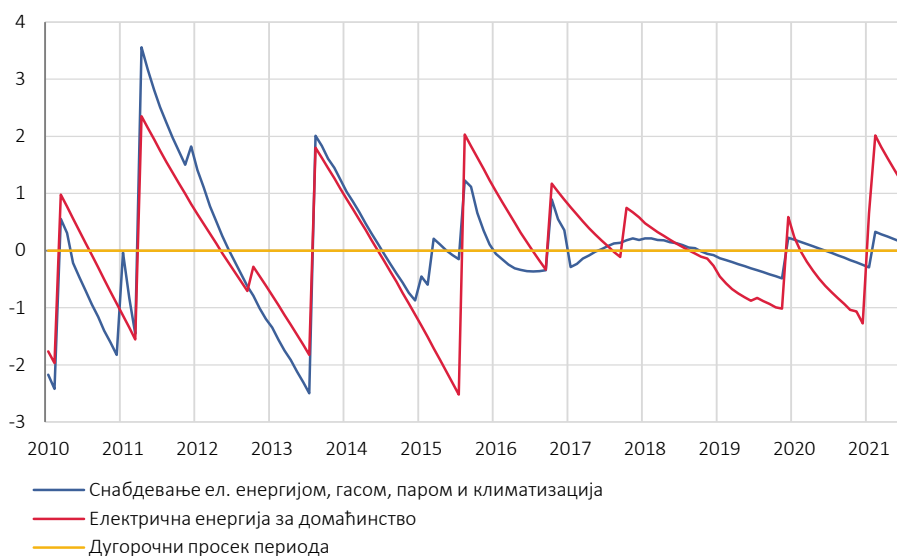
Табела 7.2. Пореска структура доприноса међугодишње стопе раста дувана

		2018				2019				2020				2021	
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Цена дувана, стопа раста (%)		7,2	8,6	8,2	8,2	8,0	7,9	6,9	7,6	7,4	7,3	7,7	7,0	6,9	6,8
Допринос годишњој стопи раста дувана (п. п.)	Фискална захватања	5,1	6,1	5,9	5,9	5,7	5,4	4,8	5,2	5,0	5,0	5,1	4,8	4,7	4,6
	Специфична акциза	1,3	1,5	1,5	1,5	1,4	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0
	Пропорционална акциза (33%)	2,4	2,9	2,7	2,7	2,7	2,6	2,3	2,5	2,5	2,4	2,6	2,3	2,3	2,3
	ПДВ (20%)	1,4	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4
	Остала захватања (трговачке марже и трошкови произвођача)	2,1	2,5	2,3	2,3	2,3	2,5	2,1	2,4	2,3	2,3	2,5	2,2	2,2	2,2
Рацио фискалних према осталим захватањима		2,5	2,5	2,5	2,5	2,4	2,1	2,3	2,1	2,1	2,1	2,0	2,2	2,1	2,1
Учешће у годишњој стопи раста цена дувана	Фискална захватања, %	71,5	71,2	71,4	71,4	70,9	68,2	69,6	68,2	68,2	68,2	67,2	68,8	68,2	68,2
	Остала захватања, %	28,5	28,8	28,6	28,6	29,1	31,8	30,4	31,8	31,8	31,8	32,8	31,2	31,8	31,8

⁵ Цена дувана је последица усаглашене акцизне политике, према којој се, сагласно акцизном календару 2021–2025, сваког јануара и јула специфична акциза на цигарете повећавала за 1,5 динара, уз зарачунату и пропорционалну акцизу (од 33%) на цигарете и придодат ПДВ (од 20%).

7.3. Становање, вода, електрична енергија, гас и друга горива (допринос међугодишњој стопи раста 0,6 п. п.)

Графикон 7.5. Кретање цена електричне енергије за домаћинства и произвођачких цена сектора производње ел. енергије, гаса, паре и климатизација, детрендовани и стандардизовани подаци, одступања од просека периода (%)

У првих 6 месеци Q2 2021, међугодишњи раст цена групе Становање, вода, електрична енергија, гас и друга горива износио је 4,3%.
Основни фактор раста ове групе услуга био је раст цене електричне енергије (из јануара 2021), који је након првих шест месеци 2021. чинио 60,7% укупне стопе раста у структури целе ове групе, док је у међугодишњој стопи раста укупних потрошачких цена учествовао са око 16,7%.

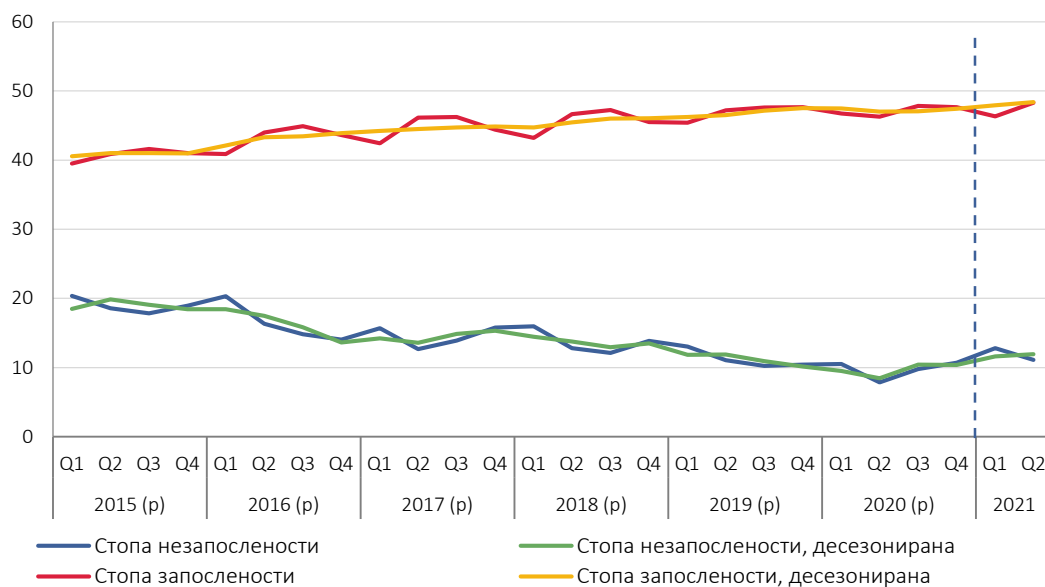
8. Тржиште рада

У Србији је у другом кварталу 2021. године било запослено 2,8 милиона лица⁶, незапослено 352 хиљаде лица, а ван радне снаге 2,7 милиона лица старијих од 15 година.

Стопа незапослености износи 11,1% и, у поређењу са првим кварталом 2021. године, мања је за 1,7 п. п., при чему је број незапослених лица смањен за 47,4 хиљаде. Истовремено је смањен и број лица ван радне снаге за 73,2 хиљаде.

Стопа незапослености, у поређењу са првим кварталом 2021. године, бележи пад у свим регионима: у Региону Војводине са 10,9% на 9,6%, у Београдском региону са 9,6% на 9%, у Региону Шумадије и Западне Србије са 14,7% на 13,6% и у Региону Јужне и Источне Србије са 16,8% на 12,1%.

Графикон 8.1. Кретање стопа запослености и незапослености лица старости 15 и више година (%)

Стопа незапослености у другом кварталу 2021. износила је 11,1%, а након елиминисања сезонске компоненте 12%.

У истом периоду, стопа запослености је износила 48,3%, а након елиминисања сезонске компоненте 48,4%.

(p) – ревидирани подаци

Табела 8.1. Стопе активности, запослености и незапослености – недесезониране и десезониране вредности

	2019(p)				2020(p)				2021	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Стопа активности (%)	52,2	53,1	53,1	53,2	52,2	50,2	53,0	53,3	53,1	54,3
Десезониране вредности	53,1	52,7	52,5	53,2	53,0	50,0	52,6	53,3	53,8	54,1
Стопа запослености (%)	45,4	47,2	47,6	47,7	46,7	46,3	47,8	47,6	46,3	48,3
Десезониране вредности	46,2	46,5	47,1	47,5	47,5	47,0	47,0	47,4	47,9	48,4
Стопа незапослености (%)	13,0	11,1	10,3	10,4	10,5	7,9	9,8	10,7	12,8	11,1
Десезониране вредности	11,8	11,9	10,9	10,1	9,5	8,5	10,4	10,4	11,6	12,0

⁶ Од 2021. године Републички завод за статистику спроводи истраживање Анкета о радној снази према новој, редизајнираној методологији Евростата. Промена методологије извршена је на основу и у складу са новом Уредбом Европског парламента и Савета, која је ступила на снагу 1. јануара 2021. године. Више информација о методолошким променама и њиховим ефектима на главне статистичке показатеље може се наћи у посебној публикацији путем линка: <https://www.stat.gov.rs/vesti/20210628-anketa-o-radnoj-snazi-nova-metodologija/>

8. Тржиште рада

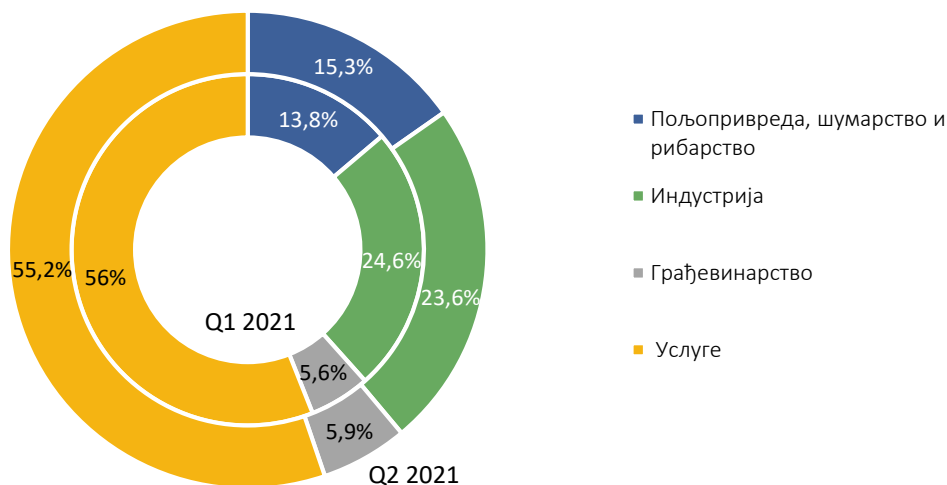
Табела 8.2. Тржиште рада – лица старости 15 и више година⁷

	Актуелни квартал	Претходни квартал		Исти квартал претходне године (р)	
	Q2 2021 (у хиљ.)	Q1 2021 (у хиљ.)	промена, %	Q2 2020 (у хиљ.)	промена, %
Незапослени	352,0	399,4	-11,7	232,7	51,3
Запослени	2 831,1	2 722,2	4,0	2 728,2	3,8
	%	%	промена, п. п.	%	промена, п. п.
Стопа незапослености	11,1	12,8	-1,7	7,9	3,2
Стопа запослености	48,3	46,3	1,9	46,3	2,0

(р) – ревидирани подаци

Посматрано **по секторима**, највећи број запослених у другом кварталу 2021. забележен је у услужном сектору (55,2%), затим у индустрији (23,6%) и пољопривреди (15,3%), а најмањи у грађевинарству (5,9%). У поређењу са претходним кварталом, пад учешћа запослених остварен је у секторима индустрија (са 24,6% на 23,6%) и услуге (са 56% на 55,2%), наспрот секторима пољопривреда, шумарство и рибарство (са 13,8% на 15,3%) и грађевинарство (са 5,6% на 5,9%), који бележе раст учешћа запослених.

Графикон 8.2. Удео запослених по секторима (%)

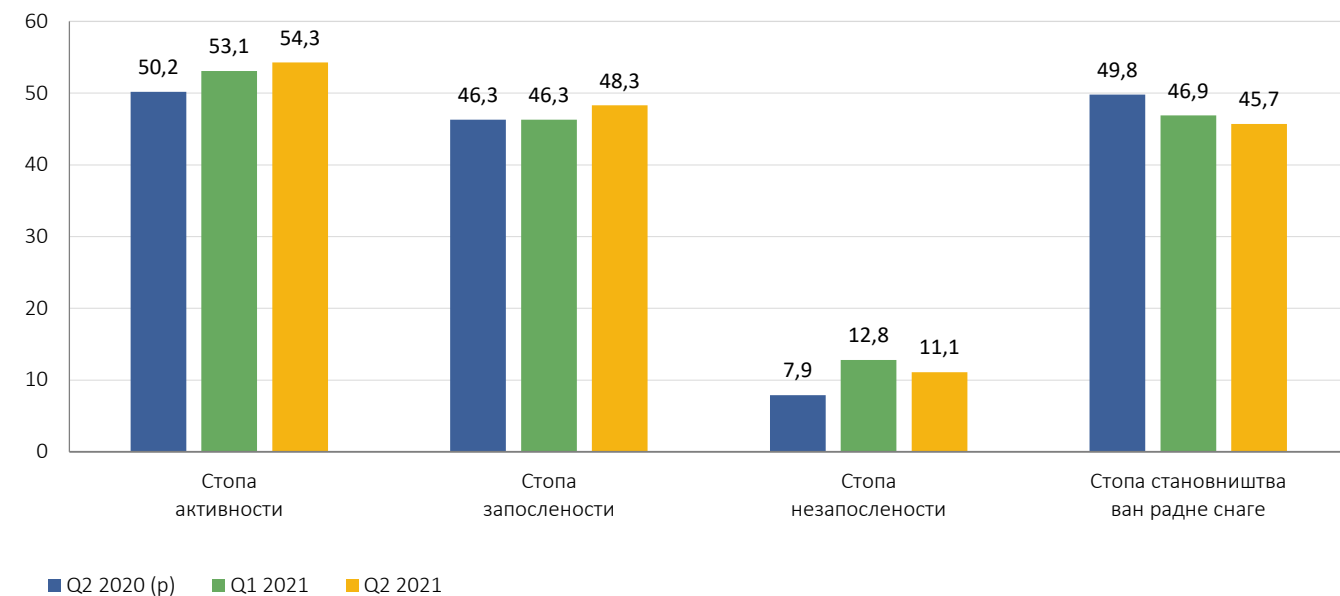

Иако колебљиви и под утицајем сезонских кретања, индикатори тржишта рада одражавају у овом кварталу тенденцију пада незапослености и неактивности (лица ван радне снаге), уз истовремени раст запослености и активности.

⁷ Подаци за други квартал 2021. године поређени су са ревидираним подацима за други квартал 2020. године. С обзиром на то да ревизија података уназад обухвата само основне индикаторе и да је скуп прикупљених података из пилот истраживања ограниченог обима, изостаје могућност дубље и прецизније структурне анализе промена на тржишту рада.

8. Тржиште рада

Графикон 8.3. Тржиште рада – најважнији показатељи за претходни квартал, исти квартал претходне године и актуелни квартал (%)

(р) – ревидирани подаци

8.1. Поређење са истим кварталом претходне године⁸

У поређењу са истим кварталом претходне године, број незапослених лица повећан је за 51,3% (са 232,7 на 352 хиљаде), број запослених лица повећан је за 3,8% (са 2 728,2 у другом кварталу 2020. на 2 831,1 у другом кварталу 2021. године), док је контингент лица ван радне снаге мањи за 8,7% (са 2 937,0 на 2 680,3). Истовремено, стопа запослености повећана је за 2,0 п. п., а стопа незапослености за 3,2 п. п.

Оваква међугодишња кретања основних контингената становништва на тржишту рада, која се, пре свега, односе на повећање незапослености на рачун смањења становништва ван радне снаге, јесу последица промена изазваних кризом услед пандемије, које су се десиле у другом кварталу 2020. године. Наиме, у другом кварталу 2020. појединци који нису могли да траже посао или нису били у могућности да почну да раде због мера спречавања ширења вируса, према дефиницијама Међународне организације рада – МОР, која се примењује у Анкети, нису сматрани незапосленим, већ су сврставани у контингент становништва ван радне снаге. Отуда се повећање стопе незапослености са 7,9% у другом кварталу 2020. године на 11,1% у другом кварталу 2021, као и смањење стопе становништва ван радне снаге са 49,8% на 45,7% у истом периоду, могу сматрати показатељима опоравка, јер се враћају на ниво пре кризе изазване пандемијом. У истом периоду стопа запослености повећана је са 46,3% на 48,3%.

У популацији младих, узраста од 15 до 24 године, у другом кварталу 2021, у поређењу са другим кварталом 2020. године, дошло је до смањења становништва ван радне снаге (за 78,2 хиљаде), пре свега на рачун раста запослености (за 52,1 хиљаду), али и незапослености (за 15,9 хиљада). Услед таквог тренда, стопа незапослености је повећана за 0,5 п. п., стопа запослености повећана је за 7,8 п. п., док је стопа становништва ван радне снаге смањена за 10,1 п. п.

⁸ Услед промене методологије Анкете о радној снази од 2021. године, подаци се пореде са ревидираним подацима за други квартал 2020. године. С обзиром на то да се ревизија података ради само за основне индикаторе и да је скуп ревидираних података ограниченог обима, изостаје могућност дубље и прецизније структурне анализе.

8.2. Поређење са претходним кварталом

У поређењу са првим кварталом 2021. године, смањен је број незапослених лица (за 47,4 хиљаде), као и ван радне снаге (за 73,2 хиљаде), док је број запослених повећан (за 108,8 хиљада лица).

На међукварталном нивоу, стопа незапослености смањена је за 1,7 п. п., а стопа становништва ван радне снаге за 1,2 п. п., и у другом кварталу 2021. године износиле су 11,1%, односно 45,7%, респективно. Истовремено, стопа запослености порасла је за 1,9 п. п. и у другом кварталу 2021. године износила је 48,3%.

Посматрано по полу и старосним групама, раст запослености у другом кварталу, у односу на први квартал 2021. године, прилично је уједначен.

Раст запослености је приметан у свим регионима, при чему је највећи раст забележен у Региону Шумадије и Западне Србије (за 39,6 хиљада), а најмањи у Региону Војводине (за 10,2 хиљаде). Највеће смањење броја незапослених забележио је Регион Јужне и Источне Србије (за 28,2 хиљаде).

Стопе незапослености мушке популације су смањене у Региону Војводине (са 11,5% на 10%), Региону Шумадије и Западне Србије (са 13,2% на 12,4%), Региону Јужне и Источне Србије (са 15,4% на 10,3%), док незнатан раст бележи једино Београдски регион (са 8,7% на 8,8%).

Стопе незапослености женске популације бележе пад у свим регионима, и то у Београдском региону са 10,5% на 9,1%, у Региону Војводине са 10,2% на 9,2%, Региону Шумадије и Западне Србије са 16,8% на 15% и у Региону Јужне и Источне Србије са 18,7% на 14%.

Стопа незапослености младих (старости од 15 до 24 године) у другом кварталу 2021. износила је 22,2%, што је за 10,1 п. п. мање него у првом кварталу 2021. Посматрано према полу, стопа незапослености младих у другом кварталу 2021. бележи пад код оба пола (7,9 п. п. мушкарци и 13,7 п. п. жене) у односу на први квартал 2021.

Посматрано према професионалном статусу, у односу на претходни квартал, број запослених лица је повећан у свим категоријама, и то највише код помажућих чланова домаћинства (31,6%), затим самозапослених лица (6,3%), а најмање у категорији запослених радника (за 1,7%).

Табела 8.4. Запосленост по професионалном статусу, поређење Q1 2021 – Q2 2021.

	Q1 2021 (у хиљ.)	Q2 2021 (у хиљ.)	Промена (%)
Запослена лица – укупно	2722,2	2831,1	4,0
Самозапослени	464,7	493,8	6,3
Запослени радници	2122,3	2159,3	1,7
Помажући чланови домаћинства	135,3	178,0	31,6

8. Тржиште рада

Речник термина

Активно становништво (радну снагу) чине сва запослена и незапослена лица.

Запослени су лица старости 15–89 година која су најмање један сат у посматраној седмици обављала неки плаћени посао (у новцу или натури), као и лица која су имала запослење, али која су у тој седмици била привремено одсутна са посла.

Незапослени су лица старости 15–74 године која нису обављала ниједан плаћени посао у посматраној седмици, активно су тражила посао током четири седмице које су претходиле посматраној седмици и у могућности су да почну да раде у року од две седмице након истека посматране седмице.

Становништво ван радне снаге чине сва лица стара 15 и више година која нису сврстана у запослено или незапослено становништво. У становништво ван радне снаге спадају студенти, пензионери, лица која обављају кућне послове, као и остала лица која у посматраној седмици нису обављала ниједан плаћени посао, нису активно тражила посао или нису била у могућности да почну да раде у року од две седмице након истека посматране седмице.

Стопа активности представља удео активног становништва у укупној посматраној популацији (становништву старом 15 и више година).

Стопа запослености представља удео запослених у укупној посматраној популацији (становништву старом 15 и више година).

Стопа незапослености представља удео незапослених у радној снази (запослени и незапослени).

Стопа дугорочне незапослености представља удео лица незапослених дуже од годину дана у радној снази (запослени и незапослени) старости 15 и више година.

Стопа становништва ван радне снаге представља проценат становништва ван радне снаге у укупном становништву старом 15 и више година.

Просечна зарада без пореза и доприноса обрачуната у Републици Србији за **други квартал 2021.** године износила је 65 014 динара. У поређењу са истим периодом претходне године, номинално је виша за 9,8%, а реално за 6,4%.

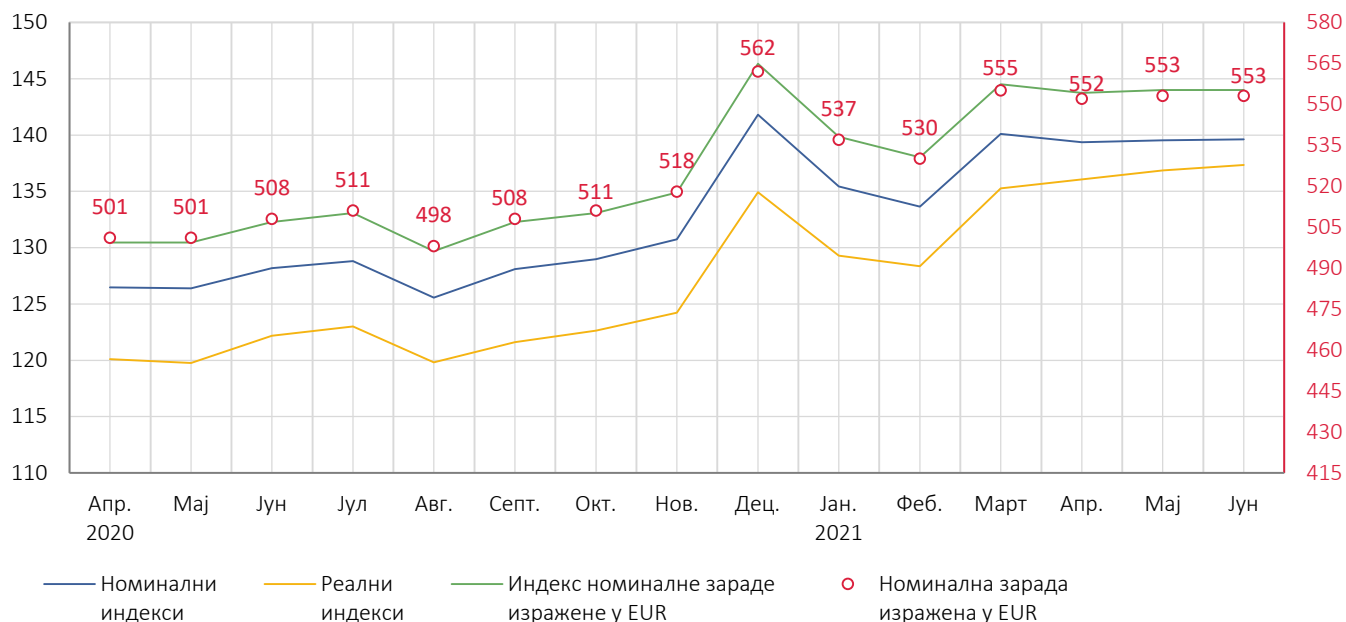
У односу на претходни квартал, тј. први квартал 2021, номинално је виша за 2,3%, а реално за 0,3%.

За првих шест месеци 2021. године, обрачуната просечна зарада без пореза и доприноса износила је 64 294 динара, и у односу на исти период претходне године номинално је виша за 8,6%, а реално за 6,2%.

Табела 9.1. Зараде без пореза и доприноса – реални и номинални индекси
(поређење са истим периодом претходне године)

	2018				2019				2020				2021	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Реални индекси	103,8	104,6	104,2	105,3	106,9	107,6	109,5	100,4	108,3	107,4	107,4	107,6	105,8	106,4
Номинални индекси	105,5	106,4	106,7	107,5	109,5	110,0	110,9	112,0	110,3	108,5	109,4	109,3	107,3	109,8

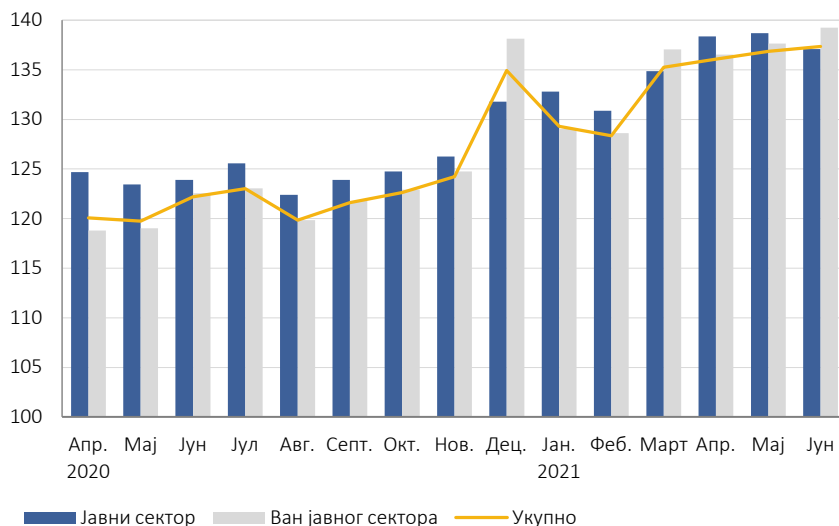
Графикон 9.1. Зараде без пореза и доприноса, кретање номиналних и реалних индекса
(просек 2017 = 100)

Номиналне зараде су се, у периоду од годину дана уназад, кретале у складу са кретањем реалне економије и буџета, истовремено се прилагођавајући тржишним показатељима, тј. понуди и потражњи радне снаге. Након што је просечна зарада без пореза и доприноса, изражена у еврима, у децембру 2017. први пут премашила 400 евра, током целе 2020. године била је на нивоу изнад 450 евра. У децембру 2020. достигла је 562 евра, што је уједно највиша вредност забележена у посматраном периоду, након чега бележи незнатан пад, да би се почев од марта па до јуна 2021. стабилизовала на нивоу од око 553 евра.

9. Зараде

Графикон 9.2. Зараде без пореза и доприноса у јавном сектору, ван јавног сектора и укупно
(реални индекси, просек 2017 = 100)

Просечна зарада без пореза и доприноса обрачуната за други квартал 2021. износила је 72 987 динара у јавном сектору, а 61 638 динара ван јавног сектора.

Однос кретања зарада у јавном сектору и ван њега дуго је био променљив, будући да је у неколико наврата суцесиван раст зарада у јавном сектору довео и до њиховог пораста и ван јавног сектора, што је резултирало растом укупних зарада.

Политика управљања зарадама у јавном сектору се на тај начин показала као покретач импулса унутрашње тражње и регулатор флукуација на тржишту рада.

Од почетка 2021. године зараде у јавном сектору су углавном на вишем нивоу него зараде ван њега.

Графикон 9.3. Просечне зараде без пореза и доприноса у јавном сектору, по запосленом
(јануар–јун 2021)

Јавни сектор – укупно	72 344 РСД
Јавна државна предузећа	81 869 РСД
Јавна локална предузећа	62 558 РСД
Администрација – сви нивои	75 380 РСД
Ниво државе	78 493 РСД
Ниво аутономне покрајине	81 525 РСД
Ниво локалне самоуправе	59 712 РСД
Здравствени и социјални рад	74 249 РСД
Образовање и култура	65 769 РСД

9. Зараде

Уколико се зараде без пореза и доприноса упореде по секторима КД (2010), запажа се да је највећи реалан раст у првој половини 2021. године, у односу на исти период 2020. године, остварен у секторима Здравствена и социјална заштита (13,7%), Информисање и комуникације (11,6%), Административне и помоћне услужне делатности (7,5%) и Стручне, научне и техничке делатности (7,0%).

Највиша зарада без пореза и доприноса у прва два квартала 2021. године обрачуната је у следећим областима: Рачунарско програмирање и консултантске делатности (173 274 динара), Ваздушни саобраћај (142 311), Научно истраживање и развој (130 072), Експлоатација сирове нафте и природног гаса (128 550), Производња дуванских производа (123 792) и Финансијске услуге, осим осигурања и пензијских фондова (121 752).

У свим осталим областима зараде су се кретале у распону од 36 104 динара (Делатност припремања и послуживања хране и пића) до 114 305 динара (Услужне делатности у рударству и геолошким истраживањима).

Посматрано по регионима, највиша просечна зарада без пореза и доприноса у првој половини 2021. године обрачуната је у Београдском региону и износи 79 686 динара, следи Регион Војводине, са просечном зарадом од 61 064 динара, затим Регион Јужне и Источне Србије, са 56 611 динара, док је најнижа просечна зарада забележена у Региону Шумадије и Западне Србије и она износи 54 672 динара.

Графикон 9.4. Кретање реалних зарада без пореза и доприноса по секторима КД (2010)

(јануар–јун 2021. у односу на исти период 2020)

10. Туризам

Од средине 2014. па до 2019. године туристичка активност у Србији бележила је стабилан пораст. Ово позитивно кретање није настављено у 2020. и првом кварталу 2021. године, када, због пандемије изазване корона вирусом, долази до пада туристичке делатности. Међутим, због нешто повољније епидемиолошке ситуације током другог квартала 2021. године постепено долази до оживљавања туристичке делатности.

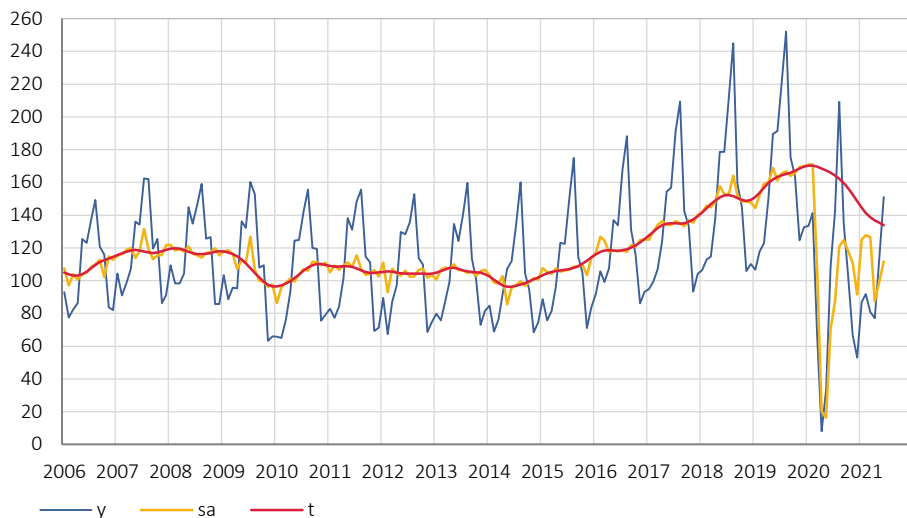
10.1. Ноћења туриста

Мерено бројем ноћења, туризам у Србији је најпре прошао кроз фазу раста промета у периоду 2005–2008. године. Са 2009. годином долази фаза контракције, која траје и наредне године, а од 2011. до 2013. уследио је период стагнације, у коме се просечан број ноћења туриста задржао на око 6,6 милиона годишње. У 2014. години, због временских непогода у мају, са падом броја ноћења за 7,3% у односу на 2013, туристички промет је поново доживео снажну контракцију. Међутим, упркос неповољним временским условима на самом почетку туристичке сезоне, 2014. је година која је обележила почетак експанзивног раста туристичке активности у Србији, који је трајао до марта 2020. године. Тада, као последица пандемије изазване корона вирусом, долази до забране летова, отказивања резервација смештаја и општег пада делатности туристичког сектора. Повољнија ситуација бележи се тек од марта 2021. године, када постепено долази до опорављања туристичке делатности и повећања броја долазака и ноћења туриста (како домаћих тако и страних).

Временска серија ноћења туриста садржи веома изражене сезонске флукуације, са скоковима у летњој сезони и у периоду зимских празника.

Графикон 10.1. Компоненте временске серије укупних ноћења туриста, индекси

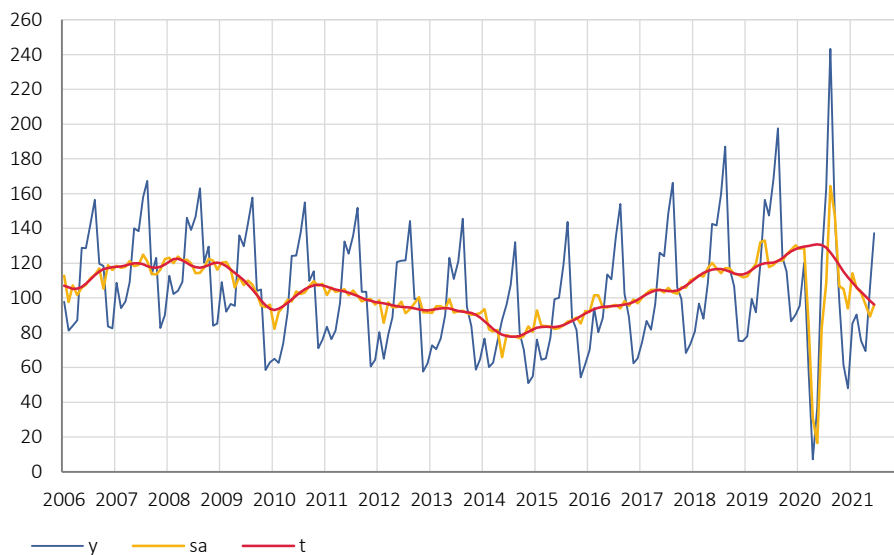
(y – оригинална серија, sa – серија са искљученом сезонском компонентом,
t – тренд-циклус компонента, просек 2020 = 100)

У периоду јануар–јун 2021. године регистровано је 3,1 милион ноћења, што је за 22,5% више него у истом периоду претходне године.

Након пада у јануару и фебруару, туристичка активност од марта бележи боље резултате. Посматрано по месецима, у току другог квартала 2021. године регистрован је међугодишњи раст од 857,0% (април), 243,2% (мај) и 39,3% (јун).

Графикон 10.2. Компоненте временске серије ноћења домаћих туриста, индекси
(y – оригинална серија, sa – серија са искљученом сезонском компонентом,
t – тренд-циклус компонента, просек 2020 = 100)

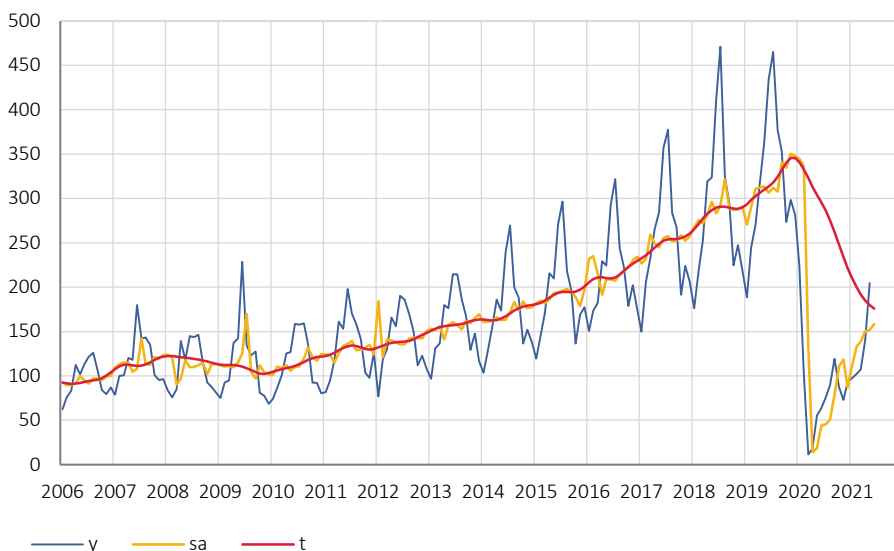

У првој половини 2021. године домаћи туристи су остварили 2,3 милиона ноћења, што је за 28,4% више ноћења него у истом периоду претходне године.

Ова група туриста представља већину посетилаца у Србији, тј. 74,7% укупног броја ноћења. Очекује се да, услед још отежаног међународног саобраћаја, и у наредном периоду највећи део туристичке активности буде остварен од стране домаћих туриста.

У другом кварталу 2021. године број ноћења домаћих туриста био је за 188,5% већи у односу на исти период претходне године.

Графикон 10.3. Компоненте временске серије ноћења страних туриста, индекси
(y – оригинална серија, sa – серија са искљученом сезонском компонентом,
t – тренд-циклус компонента, просек 2020 = 100)

У првих шест месеци 2021. године остварено је око 785 хиљада ноћења страних туриста, што је за 7,8% више у односу на исти период претходне године. Посматрано по месецима, у току другог квартала 2021. године регистрован је међугодишњи раст од 846,8% (април), 689,4% (мај) и 270,0% (јун).

10. Туризам

Табела 10.1. Ноћења туриста, квартални индекси (%)
(поређење са истим периодом претходне године)

	2019				2020				2021	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Укупно	103,9	107,2	105,6	116,6	98,3	28,1	74,9	52,8	76,1	228,4
Домаћи туристи	101,3	107,6	105,4	113,6	101,5	39,3	113,0	71,1	91,9	188,5
Страни туристи	108,3	106,4	105,8	120,6	93,2	8,9	17,9	30,2	48,3	535,8

10.2. Најважнија туристичка места

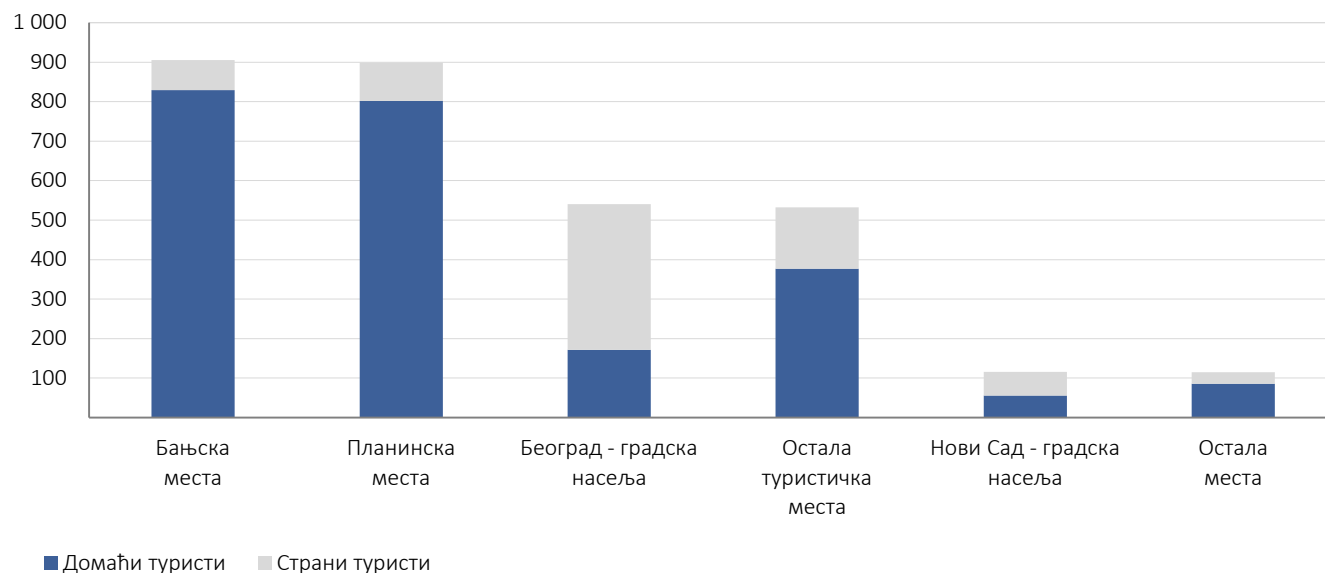
Изражено бројем ноћења туриста, најфреквентније посећивана туристичка места у периоду јануар–јун 2021. године била су бањска и планинска места.

У бањским местима остварено је око 905 хиљада ноћења, што представља 29,1% од укупног броја туристичких ноћења у Републици Србији. Најпосећеније бање биле су Врњачка Бања и Сокобања (око 527 хиљада ноћења). У планинским местима остварено је око 899 хиљада туристичких ноћења, што представља 28,9% од укупног броја ноћења. Најпосећеније планине су биле Златибор (око 287 хиљада ноћења) и Копаоник (око 278 хиљада ноћења). У бањским и планинским местима већину посетилаца чине домаћи туристи (91,6% односно 89,2% од укупног броја ноћења).

Према фреквенцији посећености туристичких места, следе Београд и Остала туристичка места, са око 540 односно 532 хиљаде ноћења. У Београду већину посетилаца чинили су страни туристи (68,2% од укупног броја ноћења).

Графикон 10.4. Ноћења туриста по изабраним туристичким местима, јануар–јун 2021.

У хиљ.

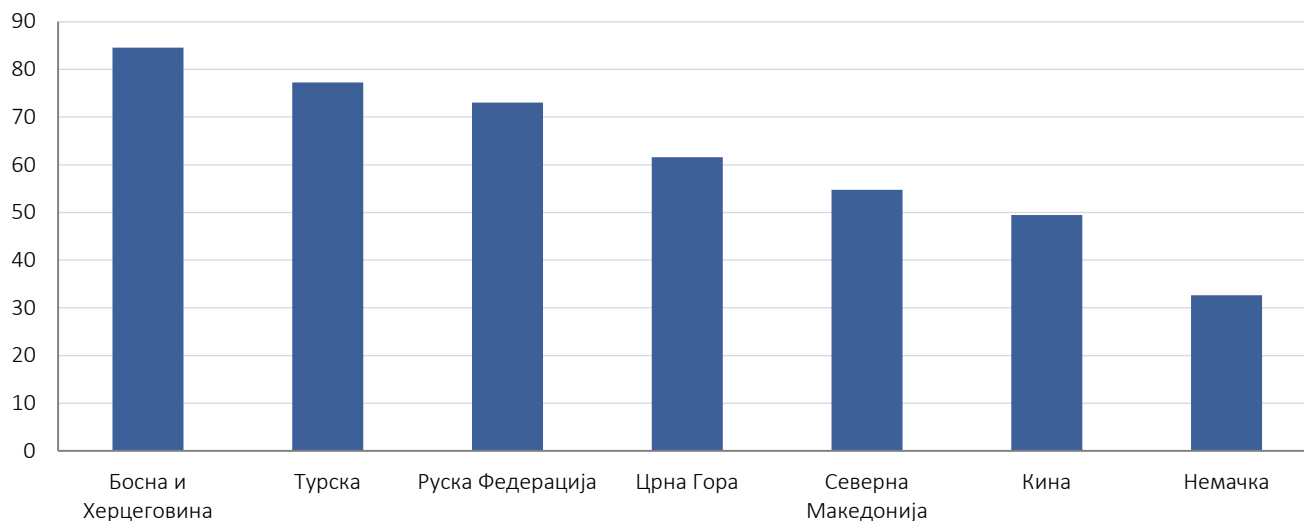
10.3. Земља порекла страних туриста

У првој половини 2021. године Србију су посетили страни туристи из око педесет различитих земаља.

Највише ноћења су остварили посетиоци из Босне и Херцеговине, Турске, Руске Федерације, Црне Горе, Северне Македоније, Кине и Немачке. Посетиоци из ових земаља остварили су 55,2% укупног броја ноћења страних туриста у првих шест месеци 2021. године.

Графикон 10.5. Ноћења страних туриста по земљама из којих долазе, јануар-јун 2021.

У хиљ.

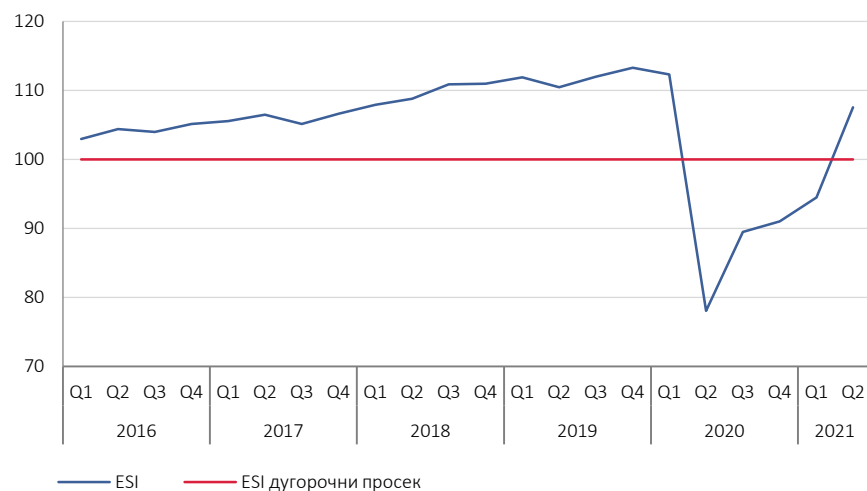
11. Индекс економске климе

11.1. Индекс економске климе (*Economic Sentiment Indicator – ESI*)

Индекс економске климе (енгл. *Economic Sentiment Indicator – ESI*) представља композитни индикатор чија је сврха да прикаже ставове произвођача и потрошача о економским кретањима и економској стабилности. Будући да увид у очекивања економских субјеката може бити важан сигнал промене економских кретања, овај индикатор се често користи за процену економске ситуације, за краткорочне прогнозе, у научне и аналитичке сврхе, као и за међународна поређења и креирање економских политика.

ESI је развијен од стране Генералног директората за привреду и финансије Европске комисије. Добија се на основу пет различитих истраживања произвођача и потрошача, чији ставови дају поуздане назнаке економских кретања, а на основу којих су креирани индикатори поверења. Индикатори поверења анализираних сектора су пондерисани, како би најбоље био одражен њихов утицај на привредне активности, и то – прерађивачка индустрија 40%, услужне делатности 30%, потрошња становништва 20%, грађевинарство 5% и трговина на мало 5%. Вредност *ESI* изнад 100 указује на побољшање економске активности, док вредност испод 100 указује на њено погоршање.⁹

Графикон 11.1. Индекс економске климе¹⁰ (%)
(десезонирани подаци)

Индекс економске климе у Србији у другом кварталу 2021. године достигао је вредност од 107,5, што је, у поређењу са претходним кварталом, повећање за 13 п. п., при чему превазилази просек претходне године, коју је обележила пандемија коронавируса, за 14,8 п. п. (92,7). Међутим, и поред евидентног пораста очекивања пословних субјеката, индекс економске климе још није достигао просек из 2019. године (111,9). Вредност индекса у другом кварталу 2021. одражава пораст оптимистичних очекивања у свим секторима, највише у сектору услуга, где је забележен раст од 19,7 п. п., затим у секторима трговине на мало (9 п. п.), грађевинарства (5,1 п. п.) и прерађивачке индустрије (3,8 п. п.), а најмање у сектору потрошње (1,3 п. п.).

Табела 11.1. Индикатори поверења по секторима и индекс економске климе – раст у односу на дугорочни просек (%)

Индикатори поверења	Минимум		Просек	Максимум		2020				2021	
	квартал	вредност		квартал	вредност	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Прерађивачка индустрија	Q2 2020	-7,5	4,1	Q1 2015	7,6	5,7	-7,5	-2,3	-1,0	-0,4	3,4
Услуге	Q2 2020	-34,8	6,4	Q2 2016	16,5	13,4	-34,8	-17,1	-14,1	-7,1	12,6
Трговина на мало	Q2 2020	-9,6	8,2	Q4 2019	16,8	15,5	-9,6	-1,3	-6,2	0,2	9,2
Грађевинарство	Q3 2013	-41,1	-12,0	Q4 2019	6,8	6,4	-7,3	-6,2	-6,2	-6,7	-1,6
Потрошачи	Q4 2014	-19,7	-5,0	Q1 2020	9,9	9,9	8,1	5,1	4,7	2,8	4,1
Индекс економске климе	Q2 2020	78,0	100,0	Q4 2019	113,3	112,3	78,0	89,5	91,0	94,5	107,5

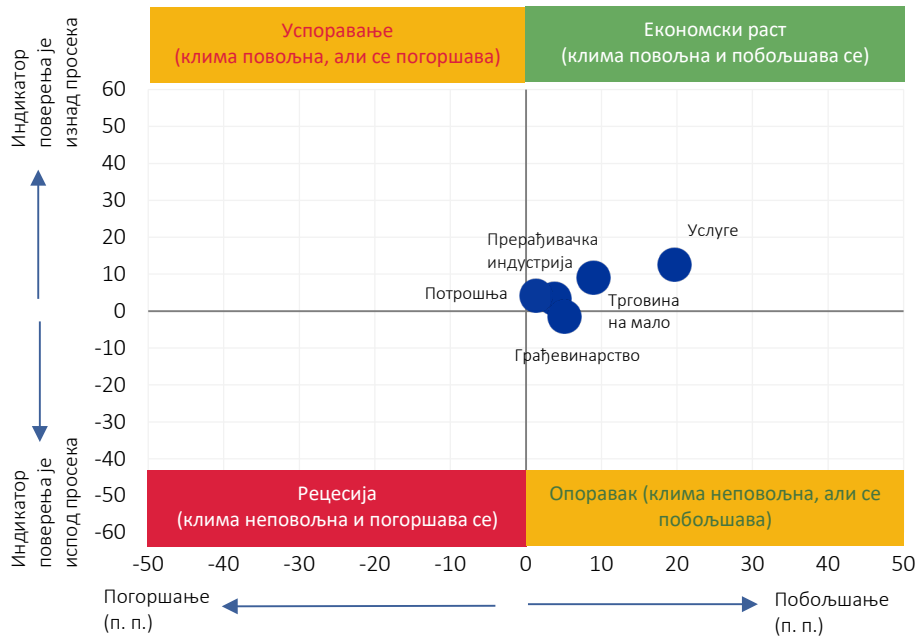
⁹ ESI се израчунава као индекс са средњом вредношћу 100 и стандардном девијацијом 10. Више о методологији:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/bcs_user_guide_2020_02_en.pdf

¹⁰ Извор: Европска комисија, обрада: Републички завод за статистику. Квартални подаци представљају тромесечни просек.

11. Индекс економске климе

Графикон 11.2. Семафор економске климе

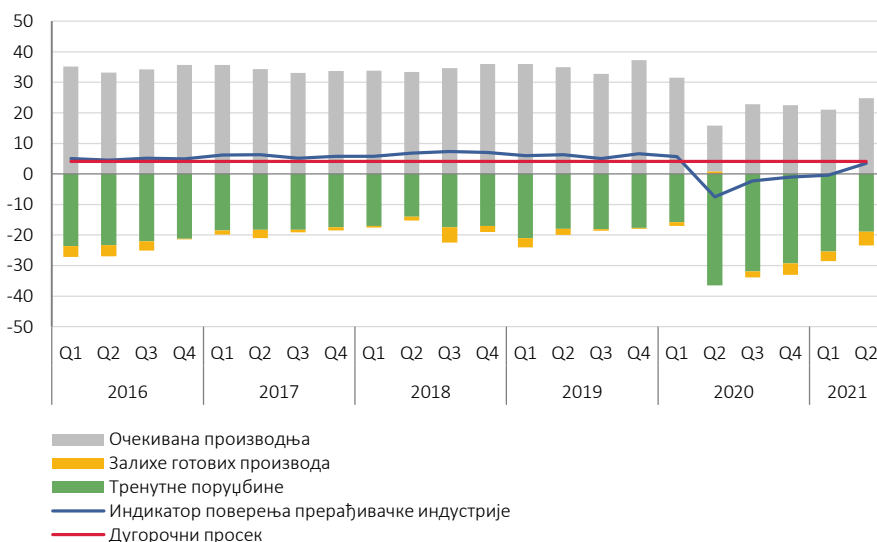

Семафор економске климе, креиран на бази десезонираних индикатора поверења, показује да, изузев сектора грађевинарства, који се налази у фази опоравка, са тенденцијом побољшања економске климе, остали сектори бележе економски раст (експанзију), са економском климом изнад просека и тенденцијом побољшања.

11.2. Индикатор поверења прерађивачке индустрије

Индикатор поверења прерађивачке индустрије укључује одговоре економских субјеката о уговореним поруџбинама, очекиваној производњи и залихама готових производа.

Графикон 11.3. Индикатор поверења прерађивачке индустрије (%)
(десезонирани подаци)

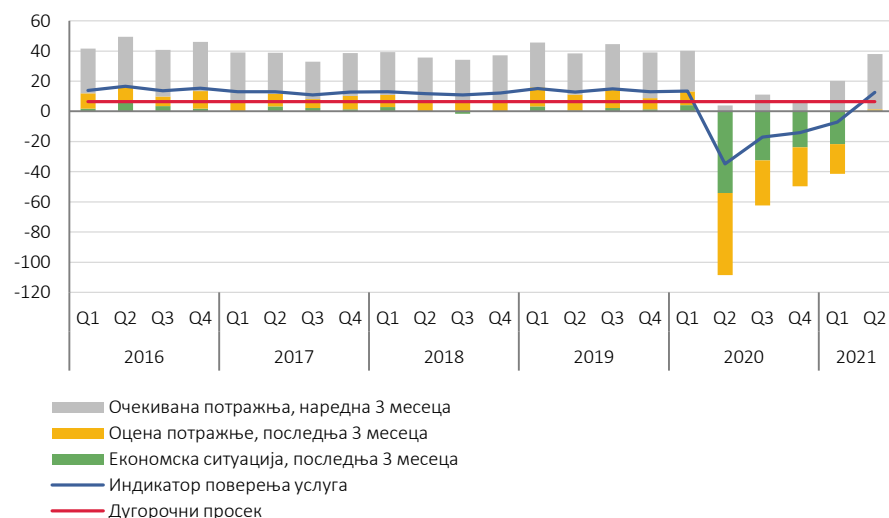
Индикатор поверења прерађивачке индустрије (енгл. *Industry Confidence Indicator – ICI*) у другом кварталу 2021. износио је 3,4% или 3,9 п. п. више у односу на претходни квартал, при чему је и даље испод дугорочног просека, за 0,7 п. п. Раст овог индикатора углавном је резултат позитивних оцена привредника у погледу тренутних поруџбина (+6,5 п. п.) и очекиване производње (+3,8 п. п.), наспрот додатном паду већ негативне оцене тренутних залиха готових производа (-1,3 п. п.).

11. Индекс економске климе

11.3. Индикатор поверења у сектору услуга

Истраживање у области услужних делатности састоји се од питања о економској ситуацији, текућој и очекиваној потражњи за услугама.

Графикон 11.4. Индикатор поверења услуга (%)
(десезонирани подаци)

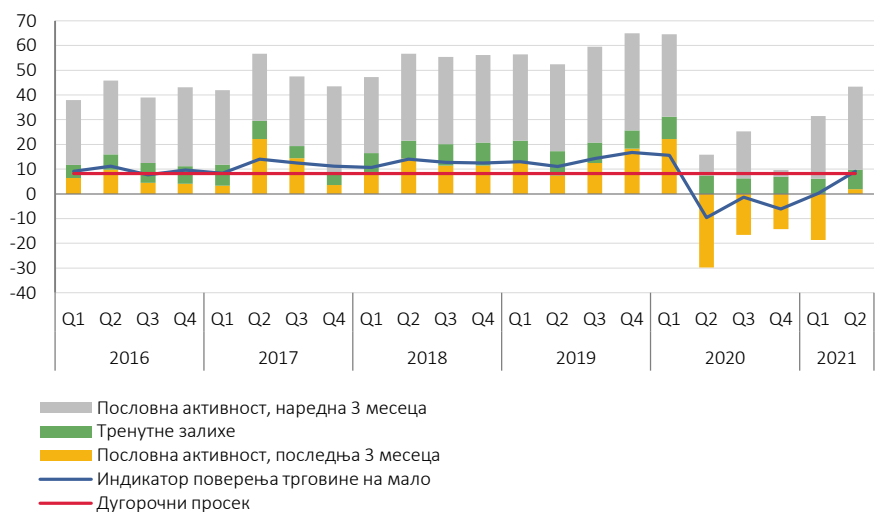

Индикатор поверења услуга (енгл. *Services Confidence Indicator – SCI*), са вредношћу од 12,6% у другом кварталу 2021, већи је за 19,7 п. п. у односу на претходни квартал и двоструко превазилази дугорочни просек (6,4). Раст овог индикатора одражава, пре свега, пораст оцене економске ситуације (+22,2 п. п.) и потражње (+20,6 п. п.) у последња три месеца, а затим и очекивања потражње у наредном тромесечју (+16,2 п. п.).

11.4. Индикатор поверења трговине на мало

Истраживање у области трговине на мало састоји се од питања о тренутној и будућој пословној активности предузећа и стању залиха.

Графикон 11.5. Индикатор поверења трговине на мало (%)
(десезонирани подаци)

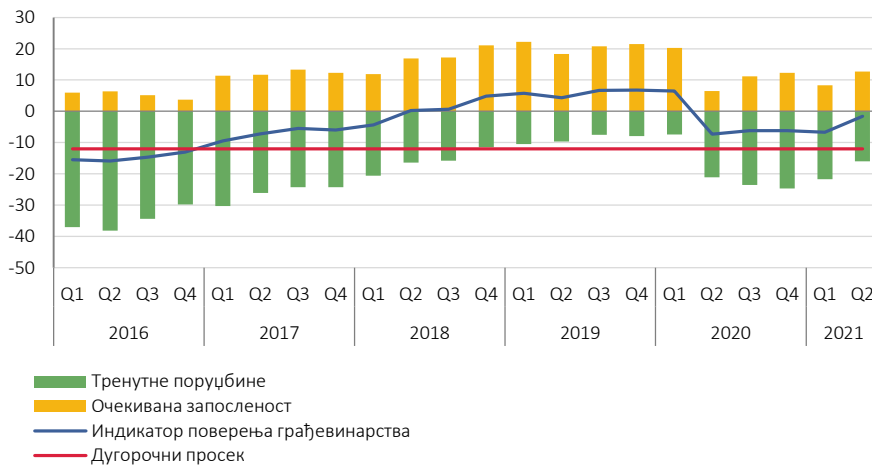
Индикатор поверења трговине на мало (енгл. *Trade Confidence Indicator – TCI*) у другом кварталу 2021. бележи раст од 9 п. п. у односу на претходни квартал и за 1 п. п. превазилази дугорочни просек (8,2). Вредност индикатора одражава значајан пораст оцене пословне активности у претходном тромесечју (+20,6 п. п.), као и очекиване пословне активности у наредна три месеца (+8,2 п. п.), уз незнатан раст оцене тренутних залиха (+1,8 п. п.).

11. Индекс економске климе

11.5. Индикатор поверења грађевинарства

Истраживање у области грађевинарства састоји се од питања о уговореним поруџбинама и очекиваној запослености.

Графикон 11.6. Индикатор поверења грађевинарства (%)
(десезонирани подаци)

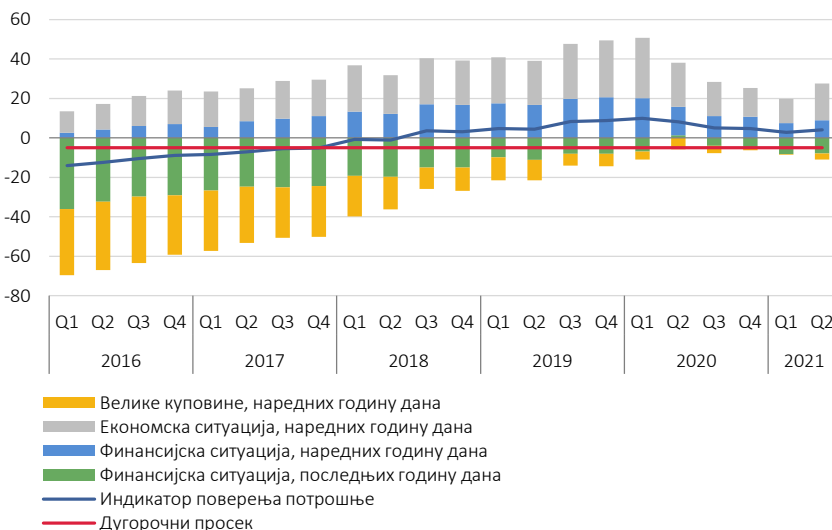

Индикатор поверења грађевинарства (енгл. *Construction Confidence Indicator – CCI*) у другом кварталу 2021. забележио је раст (+5,1 п. п.), при чему је превазишао дугорочни просек за чак 10,4 п. п. Обе компоненте индикатора резултирале су растом у односу на претходно тромесечје – очекивања у погледу запослености порасла су за 4,4 п. п., као и тренутне поруџбине, које бележе раст од 5,7 п. п. – упркос њиховој константно негативној оцени.

11.6. Индикатор поверења потрошача¹¹

Истраживање о потрошњи становништва састоји се од питања о финансијској ситуацији домаћинства, општој економској ситуацији и очекивањима у вези са већим куповинама.

Графикон 11.7. Индикатор поверења потрошача (%)
(десезонирани подаци)

Индикатор поверења потрошача (енгл. *Consumer Confidence Indicator – CCI*) у другом кварталу 2021. порастао је за 1,3 п. п. у односу на претходни квартал, при чему је за чак 9,1 п. п. превазишао дугорочни просек. Највећи раст очекивања је забележен у погледу економске ситуације у наредних годину дана (+6,3 п. п.), а затим и финансијске ситуације у наредној години (+1,5 п. п.) и претходних годину дана (+0,4 п. п.). Насупрот томе, очекивања у погледу планираних већих куповина у наредној години бележе пад од 2,8 п. п., уз константно негативне вредности.

¹¹ Методологија израчунавања индикатора поверења потрошача је измењена од стране Европске комисије и, у складу с тим, подаци су ревидирани.

11. Индекс економске климе

11.7. Индикатор економске климе у Европској унији

Економска очекивања у земљама чланицама ЕУ знатно су побољшана у другом кварталу 2021. (у односу на претходни квартал), што је резултирало да *ESI* забележи раст за 18,9 п. п. (са вредности 94,7 на 113,6). Највећи пораст очекивања у ЕУ забележен је у секторима услуга (24,9 п. п.), трговине на мало (16,7 п. п.) и прерађивачке индустрије (13,3 п. п.).

Графикон 11.7. Показатељи економске климе

Како тумачити радар?

Скала радар графика дефинисана је у интервалу од 60 до 120 (просек = 100). Најновији квартални исходи (II квартал 2021) упоређени су са претходним кварталним исходима (I квартал 2021) и дугорочним просеком (= 100) одговарајуће серије индикатора поверења. Развој удаљен од центра одражава побољшање индикатора поверења, а приближавање центру представља погоршање.

12. Регионалне економске асиметричности

Полазна тачка у сагледавању различитих аспеката регионалних асиметрија је статус градова и општина Србије на основу Уредбе о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину („Службени гласник РС“, број 104/2014). У складу са Уредбом, осим Београдског региона, који нема ниједну општину са статусом неразвијеног подручја, у остала три региона број и величина неразвијених општина изразито варирају – Регион Војводине има само једну у групи изразито недовољно развијених (од укупно 46 општина), Регион Јужне и Источне Србије има чак 30 (од укупно 53), а у Региону Шумадије и Западне Србије овај статус има 13 од укупно 53 општине. С друге стране, ниједна општина у Региону Војводине нема статус девастиране (девастирана општина је она чији је степен развијености испод 50% републичког просека – погледати Речник термина), у Региону Шумадије и Западне Србије овај статус имају три општине, а у Југоисточном региону чак њих 16.

Неуједначен економски раст у Србији последњих деценија допринео је продубљивању већ постојећих територијалних неједнакости. Регионална поларизација присутна је на неколико нивоа – неразвијено подручје, развијени центар и недовољно развијена периферија. Регионалне неравномерности – изражене преко економских, социјалних, демографских и инфраструктурних индикатора – одражавају карактеристике економског и друштвеног система земље.

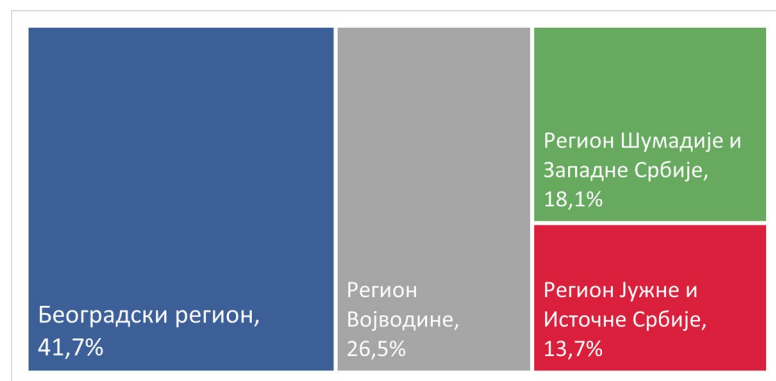
• Бруто домаћи производ

Регионални бруто домаћи производ представља примарни статистички индикатор за мерење економских перформанси региона и ефективности регионалних политика и програма усмерених на редукцију јаза између региона.

Од укупног БДП-а у 2019. години, посматрано на нивоу НСТЈ 2 региона, највише је остварено у Београдском региону (41,7%), затим у Региону Војводине (26,5%), Региону Шумадије и Западне Србије (18,1%) и Региону Јужне и Источне Србије (13,7%).

Ако се има у виду да Београдски регион обухвата 3,7% простора на коме живи 24% становника Србије, јасно је да је уједно реч о региону са највећим БДП-ом по становнику (1 332 000 динара по становнику, односно 70,8% више у односу на републички просек, или скоро три пута више у односу на Регион Јужне и Источне Србије). Остали региони бележе исподпросечне вредности БДП-а по становнику, и то Регион Војводине -0,6%, Регион Шумадије и Западне Србије -34,2% и Регион Јужне и Источне Србије -36,2%.

Графикон 12.1. Учешћа региона у националном БДП-у, 2019.

• Просечне зараде

Ниво развијености региона, мерен просечним зарадама без пореза и доприноса, креће се у размери 1,5 : 1, при чему су највише зараде забележене у Београдском региону, спрам Региона Шумадије и Западне Србије, са најнижим зарадама. Просечна зарада без пореза и доприноса у периоду јануар–јун 2021. године у Београдском региону је износила 79 686 динара или 124% просека Републике Србије (64 294 динара), у Региону Војводине је незнатно испод републичког

12. Регионалне економске асиметричности

просека (61 064 динара или 95% републичког просека), док су Регион Јужне и Источне Србије и Регион Шумадије и Западне Србије остварили око 87% националног нивоа (56 611 динара и 54 672 динара, респективно). У свим регионима просечна зарада бележи раст у односу на исти период претходне године, а највеће апсолутно и релативно повећање остварено је у Београдском региону (6 409 динара или 8,7%).

У 62 општине су просечне зараде без пореза и доприноса биле испод 80% просека Републике, односно у појединим београдским општинама просечна зарада је била више него дупло већа у односу на општину Бојник (са најнижом просечном зарадом – 44 598 динара). Такође, на зачељу лествице налазе се општине Власотинце, са зарадом у просеку од 45 235 динара, Ражањ (45 851) и Гаџин Хан (45 861).

• Тржиште рада ¹²

Корелација стопе незапослености и степена развијености региона веома је висока, па, у складу с тим, Регион Јужне и Источне Србије, са вредношћу стопе незапослености од 14,5% у периоду јануар–јун 2021. године, за 22% превазилази просек Србије (који износи 11,9%), насупрот Београдском региону, где је стопа незапослености најнижа (9,3%, односно 22,3% испод националног просека). Такође, када је посреди стопа запослености, предњачи Београдски регион, са стопом од 51,7% или 9,3% изнад просека Србије, док је у Региону Јужне и Источне Србије забележена најнижа стопа – 42,2% или 10,8% испод републичког просека (који износи 47,3%).

У периоду јануар–јун 2021. године, Регион Војводине и Београдски регион партиципирани су са по 27% у укупној запослености, док у укупној незапослености предњачи Регион Шумадије и Западне Србије, са 33%, у односу на Београдски регион, са 20% учешћа (према Анкети о радној снази). У Региону Шумадије и Западне Србије ради 27% запослених Србије, али је зато у овом региону забележена и трећина укупно незапослених. Регион Јужне и Источне Србије у укупној запослености Србије учествује са 19%, а у укупној незапослености са 24%.

• Извозна активност

За разлику од других показатеља, у периоду јануар–јун 2021. године, Београдски регион нема примат у укупном робном извозу Србије (учешће износи 23,4%). Регион Војводине предњачи са учешћем у робном извозу од 36,1%, а затим следе Регион Шумадије и Западне Србије (22,1%) и Регион Јужне и Источне Србије (18,4%). Извоз по становнику најбоље одсликава регионалне асиметричности, па је тако Регион Војводине, са извозом по становнику од 1 972 евра, за 35% виши од републичког просека и скоро двоструко превазилази вредност извоза по становнику Региона Шумадије и Западне Србије (1 177 евра), који је за 19,3% нижи од републичког просека. Регион Војводине, као водећи извозник у првих шест месеци 2021. године, бележи у структури извоза¹³ највеће учешће пољопривредно-прехранбених производа (37,6%), пре свега житарица (26,5%), при чему је најзначајнији извозни производ кукуруз (17,5% извоза пољопривредно-прехранбених производа).

• Демографска структура

Према последњим расположивим подацима за 2020. годину, густина насељености у Београдском региону је 6,7 пута виша од просечне густине насељености у Републици Србији, док је у Региону Јужне и Источне Србије забележена најнижа густина насељености – 28% испод републичког просека. Иако сви региони релативно уједначено партиципирају у укупној популацији Србије, унутаррегионалне разлике су знатно израженије. Тако је, на пример, у осам градова Региона Војводине концентрисано више од половине становништва Региона (53,6%). Међутим, популациона неравномерност је најизраженија у друга два региона: Регион Шумадије и Западне Србије има десет градова у којима живи 55% укупног становништва Региона, док у 13 неразвијених општина живи свега 13%. Овај однос је још израженији у Региону Јужне и Источне Србије, у којем у девет градова живи 56% популације, док у чак 30 неразвијених општина живи тек 31% становништва. Поред тога, због економских миграција, број становника Београдског региона константно расте (за 2,2% између 2011. и 2020. године), док број становника у остала три региона опада. То истовремено значи да ће разлике у густини насељености додатно расти, јер насељеност у Региону Јужне и Источне Србије постаје све разуплотија, док у Београдском региону постаје све гушћа.

¹² Регионална запосленост и незапосленост у 2020. резултат је обрачуна аутора на основу Анкете о радној снази.

¹³ Према Стандардној међународној трговинској класификацији (СМТК).

12. Регионалне економске асиметричности

• Саобраћајна инфраструктура

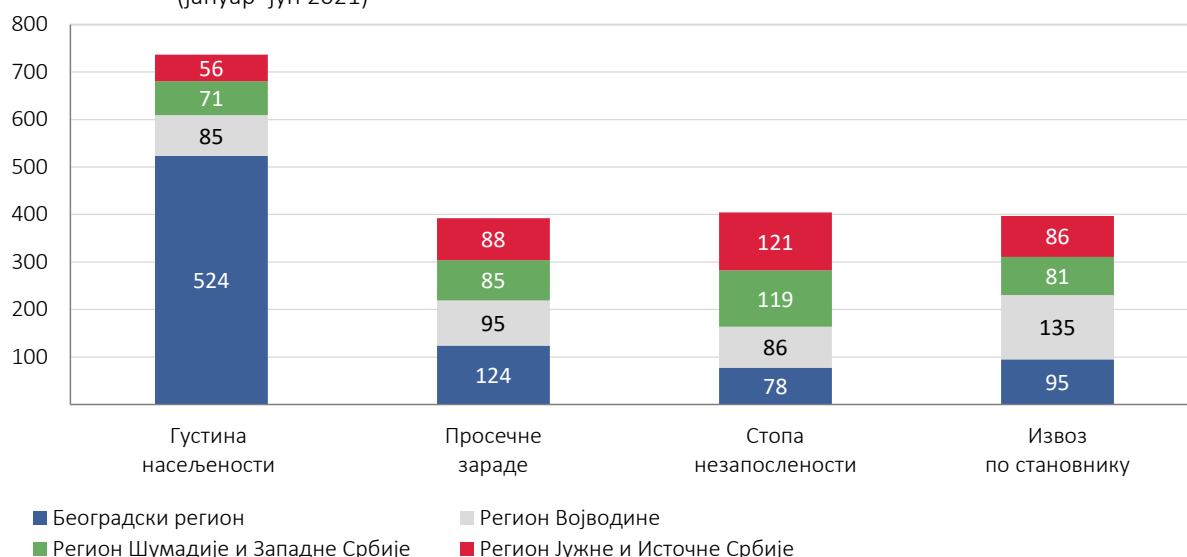
У Републици Србији постоје велике регионалне и унутаррегионалне разлике у погледу инфраструктурне опремљености (саобраћајне, телекомуникационе и водопривредне, односно пратеће супраструктуре). Преко квалитета путева, телекомуникација и савремених услова становања, разлике се, пре свега, манифестују кроз неразвијено јужно подручје и развијенији север Србије. Незадовољавајуће стање путне мреже нарочито је изражено код општинских (локалних) путева, неопходних за свакодневно функционисање, развој и активирање општина и насеља. На ово нам јасно указује податак да је у 38 општина¹⁴ учешће локалних путева са савременим коловозом испод просека, док четири општине бележе учешће испод 20%, и то су управо неразвијена и девастирана подручја која се суочавају са највећим развојним проблемима. Такође, стопа обнављања аутомобила (број први пут регистрованих аутомобила у односу на укупан број регистрованих аутомобила), као показатељ социоекономских неједнакости на регионалном нивоу, у 2020. варира од 6,8 у Региону Јужне и Источне Србије до 8,8 у Београдском региону, где је регистровано свако треће путничко возило. Број први пут регистрованих аутомобила, у поређењу са бројем становника у периоду јануар–јун 2021. године, одражава сличан однос тако што Београдски регион предњачи у односу на просек Србије за 32%, насупрот Региону Јужне и Источне Србије, са свега 77% националног просека.

Регионална асиметричност је сагледана преко односа екстремних (највиших и најнижих) вредности кључних индикатора. На пример, највећа густина насељености је забележена у Београду и девет пута превазилази густину насељености у Региону Јужне и Источне Србије, где је најнижа (табела 12.1).

Табела 12.1. Екстремне вредности индикатора регионалне асиметричности, јануар–јун 2021.

Индикатори	Густина насељености, km ² , 2020	БДП/ст., 2019	Просечне нето зараде	Стопа незапослености	Извоз по становнику	Демографско пражњење, 2011–2020 (%)
	9 : 1	2,7 : 1	1,5 : 1	1,6 : 1	1,7 : 1	(-8,6) : (+2,2)
Екстремне вредности (највиша : најнижа)	Београдски регион : Регион Јужне и Источне Србије	Београдски регион : Регион Јужне и Источне Србије	Београдски регион : Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије : Београдски регион	Регион Војводине : Регион Јужне и Источне Србије	Регион Јужне и Источне Србије : Београдски регион

Графикон 12.2. Диспропорције на нивоу региона у Србији (%) (ниво РС = 100%) (јануар–јун 2021)

¹⁴ Подаци се односе на 2019. годину.

12. Регионалне економске асиметричности

Табела 12.2. Индикатори развијености региона Србије (НСТЈ 2) (ниво РС = 100%)

	2019				2020				2021 ¹⁵	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Београдски регион										
Просечне зараде у динарима	124,5	124,0	123,9	123,9	124,0	123,5	123,3	124,1	124,0	123,8
Стопа запослености	106,1	106,7	102,8	105,2	109,0	104,1	102,0	102,6	109,5	109,1
Стопа незапослености	82,6	74,8	80,0	78,4	73,2	83,6	86,7	89,9	75,0	81,1
Извоз по становнику у еврима	109,1	109,9	105,5	101,1	99,5	110,4	97,6	98,8	95,4	95,0
Број први пут регистрованих путничких аутомобила на 1 000 становника	134,5	147,6	134,9	132,1	130,7	137,3	130,0	125,7	125,8	137,6
Регион Војводине										
Просечне зараде у динарима	94,1	94,5	94,7	95,2	95,2	94,9	95,2	95,5	95,2	94,8
Стопа запослености	100,0	96,7	99,6	99,2	97,7	97,5	100,0	99,2	101,9	99,2
Стопа незапослености	85,1	95,1	86,3	81,4	86,6	82,2	80,0	87,9	85,2	86,5
Извоз по становнику у еврима	131,3	125,6	131,7	137,0	134,3	134,9	130,8	135,4	137,8	132,7
Број први пут регистрованих путничких аутомобила на 1 000 становника	97,6	88,9	89,9	94,4	95,1	91,7	91,1	94,7	94,5	89,8
Регион Шумадије и Западне Србије										
Просечне зараде у динарима	85,0	85,2	85,5	85,3	84,8	85,1	85,5	84,7	84,9	85,2
Стопа запослености	99,4	101,6	102,2	101,0	101,4	102,3	102,6	103,6	98,9	100,0
Стопа незапослености	114,0	107,8	111,6	111,3	118,6	106,8	107,8	104,0	114,8	122,5
Извоз по становнику у еврима	78,0	81,5	77,4	78,5	81,3	74,5	84,2	83,1	80,2	81,1
Број први пут регистрованих путничких аутомобила на 1 000 становника	91,99	88,6	95,0	93,6	95,2	94,2	97,0	97,5	98,6	94,3
Регион Јужне и Источне Србије										
Просечне зараде у динарима	87,9	88,2	88,0	87,3	87,6	88,4	88,2	87,8	87,8	88,3
Стопа запослености	93,5	94,3	94,8	93,8	90,8	95,6	93,6	92,6	88,3	90,3
Стопа незапослености	122,3	123,3	126,3	132,0	126,8	131,5	133,3	123,2	131,3	109,0
Извоз по становнику у еврима	78,7	80,2	83,2	80,0	81,4	76,8	84,2	78,5	82,8	88,8
Број први пут регистрованих путничких аутомобила на 1 000 становника	72,6	73,1	77,8	77,5	75,8	74,1	79,5	79,1	77,8	75,6

¹⁵ Индикатори тржишта рада – стопа запослености и стопа незапослености, креирани су према новој редизајнираној методологији Евростата, коју Републички завод за статистику спроводи у оквиру истраживања Анкета о радној снази, од 2021. године. Промена методологије извршена је на основу и у складу са новом Уредбом Европског парламента и Савета, која је ступила на снагу 1. јануара 2021. године. Више информација о методолошким променама и њиховим ефектима на главне статистичке показатеље може се наћи у посебној публикацији преко линка: <https://www.stat.gov.rs/vesti/20210628-anketa-o-radnoj-snazi-nova-metodologija/>

12. Регионалне економске асиметричности

Речник термина

Класификација региона и јединица локалне самоуправе (општина) према Уредби. Уредбом је утврђена јединствена листа развијености региона (који су, према степену развијености, разврстани у развијене и недовољно развијене регионе) и општина, разврстаних у четири групе и девастирана подручја. У првој групи су општине чији је степен развијености изнад републичког просека, у другој општине са степеном развијености у распону од 80% до 100% републичког просека, трећој припадају недовољно развијене општине, чији је степен развијености у распону од 60% до 80% републичког просека, док су у четвртој групи изразито недовољно развијене општине, чији је степен развијености испод 60% републичког просека.

Девастирана подручја су општине из четврте групе чији је степен развијености испод 50% републичког просека (на основу података органа надлежног за послове статистике и финансија). Региони се разврставају на основу вредности БДП-а по становнику у региону у односу на републички просек, за референтни период. Развијени региони су региони који остварују вредност БДП-а изнад вредности републичког просека (Београдски регион и Регион Војводине). Недовољно развијени региони су региони у којима је вредност БДП-а испод вредности републичког просека (Регион Шумадије и Западне Србије и Регион Јужне и Источне Србије). Такође, статус недовољно развијеног региона има Регион Косово и Метохија.

Демографско пражњење је појам који осликава природни и механички одлив становништва у одређеном географском или административном подручју.

Одсек за комуникацију и информисање
Тел.: 011/24-01-284
Имејл: stat@stat.gov.rs

Библиотека
Тел.: 011/24-12-922, лок. 251
Имејл: biblioteka@stat.gov.rs

Број страна: 57
Тираж: 40

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

311

ТРЕНДОВИ / Републички завод за статистику ; одговара
Миладин Ковачевић. - 2004 (март)- . - Београд : Републички
завод за статистику, 2004- (Београд : Републички завод
за статистику). - 27 cm

Тромесечно. - Је nastavak: Ekonomski trend = ISSN 0354-1401
ISSN 1820-1148 = Трендови - Република Србија. Републички
завод за Статистику
COBISS.SR-ID 114642700

Q2

Трендови 2021 - II квартал

МАКРОЕКОНОМСКЕ ПРОГНОЗЕ

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

ИНДУСТРИЈСКА ПРОИЗВОДЊА

ГРАЂЕВИНАРСТВО

СПОЉНА ТРГОВИНА

УНУТРАШЊА ТРГОВИНА

ЦЕНЕ

ТРЖИШТЕ РАДА

ЗАРАДЕ

ТУРИЗАМ

ИНДЕКС ЕКОНОМСКЕ КЛИМЕ

РЕГИОНАЛНЕ ЕКОНОМСКЕ АСИМЕТРИЧНОСТИ